

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII.

V Ljubljani 7. avgusta 1941-XIX.

Štev. 32. (616)

Srečnemu tuji prihajajo,
nesrečnemu svoji odhajajo.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Pošta predal št. 845. Telefon št. 33-32.
Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.392. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znakmah.

NAROČNINA

1/4 leta 8 lir, 1/2 leta 16 lir,
vse leto 32 lir. V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petitna vrsta
ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 2.70 lire; v oglasnem delu 1.70 lire.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: beseda 0.80 lire. Mali oglas:
11: beseda 0.40 lire. Oglašni davek povsod
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijansčina za Slovence

(Gl. str. 9.)

DUCEJEV GOVOR LEGIONARJEM V MANTOVI

Pretekli teden je bil Duce v Mantovi in drugih mestih Severne Italije. V Mantovi je imel Duce pred legijo Črnih srajc, namenjenih na vzhodno fronto, naslednji govor:

Legionarji! Velika čast in najvišji privilegij sta vam določena in prepričan sem, da se ju zavedate v vaših srečnih prostovoljskih bojnih akcijah. Odrejena vam je čast in privilegij, da se udeležite prave bitke velikih vojaških operacij, da želite dilema: fašizem ali boljševizem, Rim ali Moskva. Spopad dveh svetov, ki smo ga hoteli in smo ga začeli v daljnih časih revolucionarnih vojaških operacij, je dosegel do svojega zaključka. Drama je v svojem petem dejanju. Razvoj se dopolnjuje. Na eni strani je Rim—Berlin—Tokio, na drugi strani London—Washington. Niti najmanjši dvom nas ne prevzema o tem, kako se bo zaključila ta ogromna bitka: Mi bomo zmagali! Zmagali bomo, ker pravi zgodovina, da morajo narodi, ki zastopajo ideje preteklosti, izgubiti nasproti narodom, ki jih vodijo ideje bodočnosti.

Legionarji! Na ruski fronti se boste borili ne le skupaj z nemškimi, madžarskimi, romunskimi, slovaškimi in s prostovoljci drugih narodov.

Prepričan sem, da bo vaše zadržanje v času odmora vzorno, v trenutkih borb pa da boste na stopili s skrajno odločnostjo in z največjo energijo. Kdor v borbi okleva, pade.

Te moje besede naj vam bodo napotek, ki naj vas spremlja, naj bodo znamenje zvestobe, znamenje zmage!

Legionarji! Pozdrav kralju!

Duce je pregledal gasilsko šolo

Pred nekaj leti je bil ustanovljen gasilski zbor, ki se je organizacijsko in tehnično naglo razvil, tako da je sedaj do kraja sposoben pomagati vse težave, ki se lahko pojavijo v sedanjih časih. Gasilski zbor je tehnično popolnoma opremljen.

Pretekli teden je Duce obiskal centralne gasilske šole in se je lahko o popolni pripravljenosti in sposobnosti gasilcev in njihovih organizacij sam osebno prepričal. Šole so zgrajene na področju, ki meri okrog 65.000 m² in leži na levi strani nove Apijske ulice. Na tem zemljišču so zgrajena impozantna poslopja, ki pokrivajo 7610 m² stavbišča. Šole so namenjene vojaški sportni in tehnični izobrazbi gasilcev.

Duce je prisel v Capannelle ob 9. dopoldne. Sprejeli so ga Tajnik Stranke, državni podtajnik Ruso, državni podtajnik Buffarini Guidi s prefektom Giombinijem in druge osebnosti. Duce je pregledal razvršene oddelke gasilcev, ki so bili zbrani v treh bataljonih, od katerih sta bila dva sestavljena iz rednih, tretji pa iz specializiranih gasilcev. Skupno je bilo 2000 mož, ki so prišli v šolo iz vseh strani države. Bataljon specialistov je bil sestavljen iz različnih specialnih oddelkov. V njem so bili strokovnjaki za gašenje požarov, kemijski strokovnjaki, oddelki za gašenje in popravljanje mostov s posebnimi reševalnimi čolni. Imeli so tudi čolne, ki so posebno urejeni za iskanje trupel in raznih predmetov pod vodo. V bataljonu so bili tudi specialisti za gašenje požarov v kinematografih in gledališčih. Poslednji oddelki tega bataljona so bili ustanovljeni šele pred kratkim. Ob Ducejevem prihodu je godba gasilskega zbora v Milanu skupno s fanfarami zborov v Sieni in Napoliju intonirala narodno himno.

Duce se je nato napotil v spremstvu zastopnikov oblasti k šolskim poslopijem. Najprej se je ustavil v veliki stavbi, v kateri je urejena

centralna šola za občo gasilsko izobrazbo ter za gasilske častniške gojence. V njej se prirejajo tudi izpopolnjevalni in specialni tečaji za gasilske častnike. Duce se je ustavil v dvorani, ki je posvečena padlim gasilcem. Pred spomenik je Duce položil velik lovorjev venec. Pozneje se je ustavil v posameznih učilnicah in laboratorijih za znanstvena raziskovanja, v spalnicah in kinematografskem centru. Duce si je podrobno ogledal posamezne oddelke za specialiste. V velikih učilnicah je prostora za 200 gojencev. V poslopiju je tudi velika dvorana za sestanke, za glasbene prireditve, velika skupna jedilnica, v njem so kuhinje, mehanične delavnice in obsežna skladišča. Duce je prisostvoval tudi atletskim vajam gasilskih gojencev in je izrazil zadovoljstvo sprčo sijajnega nastopa gojencev. Ko je dovršil pregled šolskih poslopij, se je vrnil na prostor pred šolo. Povzpel se je na motorizirano gasilsko lestvo. Mimo njega so defilirali oddelki gasilcev s 94 prapori iz vse države. Defilirali so

z rednim in rimskim korakom, nekateri oddelki v teku. Ko je Duce zapustil gasilski center, mu je prefekt Giombini v imenu nacionalnega gasilskega zbora izročil spominsko svetinjo z znaki gasilskega častnika Tullia Barona, ki je padel v Španiji in je bil odlikovan z zlato svetinjo. Spominska svetinja je bila vdolana v kos asfalta z mesta, na katerem je Tullio Baroni padel.

Po vsej poti iz mesta do gasilskega centra, kakor tudi nazaj, je bil Duce deležen osebnih manifestacij ljudskih množic, ki so se od vseh strani zbrale ob Apijski ulici. Ob cesti sta bila tudi dva motorna pluga, ovita s trobojnicami. Na njih sta bila dva pripadnika fašistične mladine. Okrog njiju se je zgrnila še posebna gosta množica ljudi, ki je nenehoma vzklikala. Duce se je peljal mimo obeh plugov prav počasi. Četokrat se je ustavil in govoril z otroki in materami. Tudi ob tej priliki se je Duce sprčo nepopisnega navdušenja svojega naroda prepričal, da ga bo povedel k zmagi in slavi.

Eksc. Visoki Komisar v ljubljanski okolici

Preteklo nedeljo je Eksc. Vis. Komisar spet zrtvoval za obisk naših kmetov. To pot se je namenil ogledati pestro ljubljansko okolico, kjer kljub mestni bližini živi kmečko prebivalstvo svoje pristno, nepotvorjeno življenje.

Z Eksc. Visokim Komisarjem je bila tudi njegova gospa soproga, spremljali so ga pa tudi podpoveljnik Fašistovskih podpornih središč Gatti, dr. gran. uff. Franco, glavni nadzornik Ministrstva za ljudsko kulturo, major Cavallero in pokrajinski tajnik Dopolavora Liberati.

Med Dobrovčani

Že kmalu po osmi uri zjutraj je Eksc. Visoki Komisar prisel s svojim spremstvom na Dobrovo. Ljudstvo, ki je hiše okrasilo z zelenjem in zastavami, je visoke goste pričakovalo na glavni cesti. Zbrani so bili občinski odborniki z županom, šolska mladina, postrojeni sta bili pa četni miličniki in gasilci. Eksc. Visokega Komisarja je pozdravil župan, ter mu predstavil odbornike. Pozdravil ga je tudi župnik Klopčič, nato mu je pa par v na-

rodni noči izročil šopek rdečih nageljnov.

Eksc. Visoki Komisar je v svojem govoru poudarjal, da bo Velika Italija zmerom čuvala vero, jezik in običaje slovenskega ljudstva in bo svojo besedo tudi držala, če bo ljudstvo lojalno. Oblast bo varovala in pomagala predvsem revnim slojem, kar je že dokazala z obširnimi javnimi deli v Ljubljanski pokrajini. Njena skrb velja predvsem brezposelnim, katerih število skuša zmanjšati. Velika skrb je pa posvečena tudi kmečkemu ljudstvu, ki je najbolj zdrav del naroda, ker se še zvesto drži načel vere in družine. S prisrčnimi željami za napredek gospodarstva in družin je Eksc. Visoki Komisar končal svoj govor. Ogledal si je še farno cerkev, nato je pa nadaljeval svojo pot.

V Horjulu

Po cesti od Dobrove do Horjula, ki drži skozi slikovito pokrajino, so se gostje odpeljali dalje. Cesta je precj zavita, zato se na njej pravkar vrše dela, ki bodo odstranila

nekaj nepotrebnih ovinkov in se izognila velikemu klancu. Novo cesto gradijo nezaposleni.

V Horjulu so Eksc. Vis. Komisarja sprejeli s špalirjem. Prihiti so mali kmetje iz okoliških vasi, ter živahna šolska mladina. Postrojeni so bili horjulski gasilci z zastavo, častna četa črnih srajc z godbo, ki je ob prihodu zaigrala. Posebno pozornost je pa zbudila pisana skupina narodnih noš.

Eksc. Vis. Komisarja je pozdravil župan Bastič, ki je zagotovil lojalnost in vdanost prebivalstva. V razgovoru z občinskimi odborniki se je Vis. Komisar zanimal za razmere v občini, za število prebivalstva itd. Dekle v narodni noši mu je izročilo šopek zrelega klasja. Skozi špalir prebivalstva se je Vis. Komisar podal k pripravljeni in lepo okrašeni tribuni, obdani s častno stražo. Eksc. Vis. Komisar se je ustavil ob materah, ki so prihitele k sprejemu z malčki v naročjih, jih spraševal po družinah in pohvalil veliko število otrok v občini.

Nato se je Eksc. Vis. Komisar zbranim prebivalstvu zahvalil za prisrčni sprejem in poudaril, da mu je Duce naročil, naj veljajo pravilnost, red in enakost za vse tiste, ki s trudom služijo svoj kruh. Pozdravil je tudi oddelke črnih srajc, nato je pa svoj nagovor z vzklikom Kralju in Cesarju ter Duceju končal. Podal se je še v občinski urad, in si ogledal farno cerkev. Med prisrčnimi vzkliki se je poslovil od Horjulčanov.

Ob robu ljubljanske barja je nadaljeval pot proti Borovnici. Tam so ga pričakovali na cesti med cerkvijo in občinsko hišo. Zbrani so bili šolska mladina, prebivalstvo in častna četa železniških pionirjev. Po pozdravu župana in župnika si je Eksc. Vis. Komisar ogledal občinski urad, kjer je sporočil, da je že odobril načrt za vodovod, da bodo v kratkem lahko začeli z delom. Nato je Eksc. Vis. Komisar odšel še na postajo Kr. Karabinerjev, nato se pa odpeljal dalje.

V Preserjah

Visokega gosta je pozdravila šolska mladina, zbrani gasilci, s hiš so ga pa pozdravila z zelenjem in zastavami okrašena okna. Gospoda Komisarja sta sprejela župan in župnik. Gasilci so s fanfaro visokega gosta spremlili do občinskega urada. Vis. Komisar se je zanimal za razmere v občini in je izvedel, da je že zemljišče za šolo pripravljeno, načrtov pa še ni. Obiljubljen je, da bo to kmalu urejeno. Nato se je pozanimal za cestne zveze in je naklonil občini znatno podporo za izboljšanje cest.

Nato je prebivalstvo nagovoril in poudaril, da naj bo njegov obisk dokaz, da bo Velika Italija prav

tako skrbela za napredek in blagostanje malih in siromašnih krajev kakor za velika mesta. Prebivalstvo je njegove besede z navdušenjem sprejelo. Obiskal je še farno cerkev, nato se je pa odpeljal dalje.

V vseh krajih, ki jih je Eksc. Vis. Komisar v nedeljo obiskal, je prebivalstvo z velikim zadovoljstvom sprejelo vst, da je visoki gost izročil županom občin podpore za najbolj siromašne prebivalce med njimi. Prav tako so s hvaležnostjo sprejeli napovedi o javnih delih in njegovo zanimanje za razmere v posameznih občinah ter zagotovila, da bo fašistovska Italija z naklonjenostjo spremljala prizadevanje kmečkega ljudstva.

Vračajoč se čez Barje, si je Eksc. Visoki Komisar ogledal tudi novo cerkev na Barju ter se zanimal za dela in načrte za izsušitev velikega ljubljanskega barja in za preureditev v rodovito ravnino.

Organizacija fašistovske stranke v ljubljanski pokrajini

Zvezni poveljnik je postal
fašist Emilio Graziosi

Strankin »Glasnik naredb« objavlja: 1. Na podlagi Ducejevih določil je Tajnik Stranke določil, da naj se v ljubljanski pokrajini ustanove naslednje organizacije:

- a) pokrajinska zveza središč pomoči v ljubljani in slična središča v občinah in okrajih;
- b) pokrajinska sekcija poljedelcev in občinske sekcije;
- c) pokrajinska sekcija poljedelskih delavcev in delavcev na domu in občinske sekcije;
- d) zvezno poveljstvo mladinskih organizacij v ljubljani in odnosna občinska in okrajna poveljstva;
- e) vseučiliška organizacija v ljubljani;
- f) pokrajinski Dopolavoro v ljubljani in odnosni Dopolavori v občinah in okrajih;
- g) pokrajinski Odbor C. O. N. I.

Vse organizacije imajo popolnoma prostovoljski značaj. V zvezno poveljstvo mladinskih organizacij v ljubljani se bodo lahko vpisali mladina italijanskega državljanstva in mladi Slovenci. V vseučiliško organizacijo se bodo lahko vpisala mladina z vseučilišča v ljubljani.

Poleg tega pa se bodo ustanovili: a) bojovniški Fascio za vpisane v PNF, ki bivaajo v ljubljani ali pa v pokrajini pred priključitvijo, v smislu No. 1 »Strankinega glasnika naredb« št. 145 z dne 30. junija XIX;

b) ženski Fascio v ljubljani za fašistične žene, ki bivaajo tam in za žene italijanskega državljanstva, ki so bivaale v pokrajini pred priključitvijo;

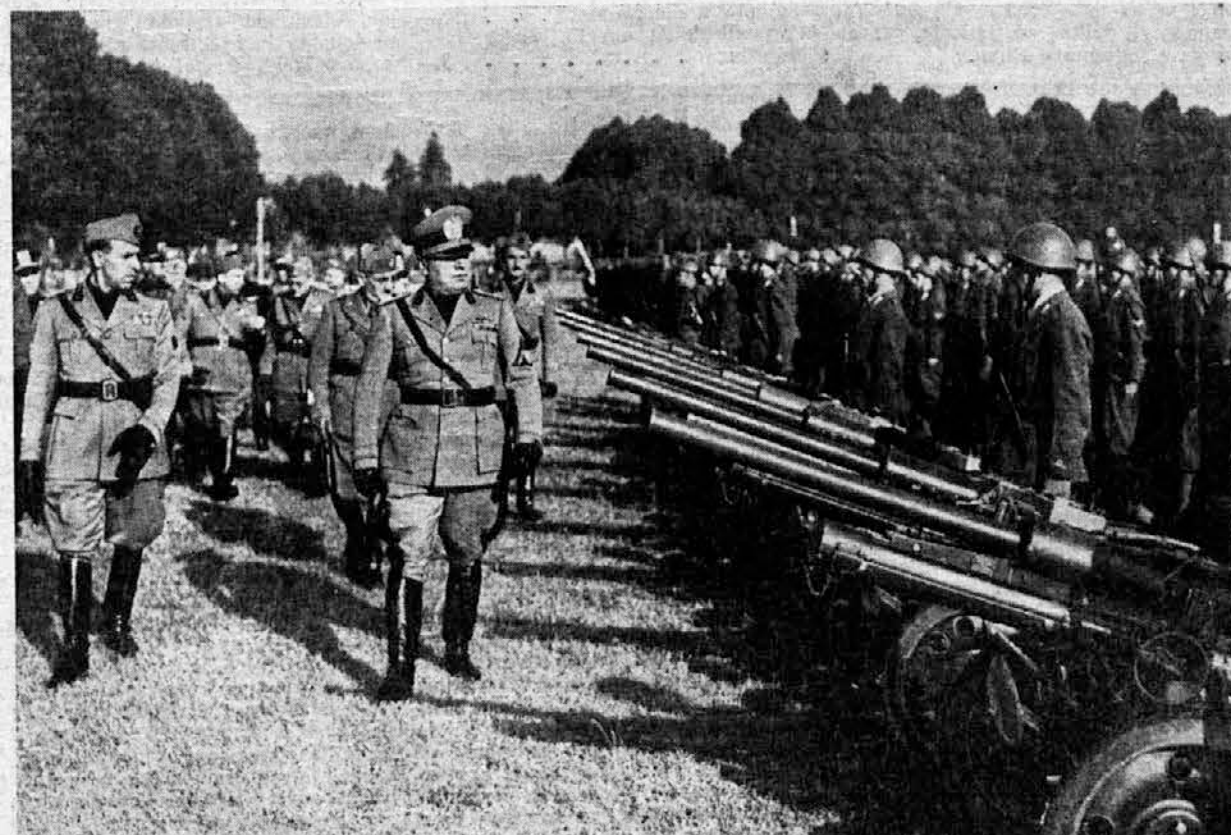
2. voditeljski okvir bo tako sestavljen: zvezni poveljnik zveznih središč za pomoč v ljubljani, ki ga imenuje Duce na predlog Tajnika Stranke, ki bo tudi izvajal dolžnost zveznega poveljnika mladinskih organizacij; dva zvezna podpoveljnika (eden za zvezno središče za pomoč, drugi pa za mladinske organizacije).

Zaupnica za ženski Fascio, ki ji bosta pomagali dve podzupnici; Pokrajinska tajnica in sodelavka za sekcije poljedelskih delavcev in delavk na domu; zaupnik za vseučiliško organizacijo; predsednik pokrajinskega Dopolavora; predsednik pokrajinskega odbora C. O. N. I.; za Fascio v ljubljani bodo voditelji isti, katere predvideva pravilnik P. N. F. Za okrajna središča in občinska središča za pomoč bodo imenovani poveljniki središč.

3. Duce je na predlog Tajnika Stranke začasno zaupal nalogo Zveznega poveljnika zveznih središč za pomoč in mladinskih organizacij Visokemu Komisarju v ljubljani, fašistu Emiliju Graziosi.

Tajnik stranke je določil, da naj so pri vsakem Fasciu bojovnikov ustanovi občinski odbor za nadzorstvo cen. V odboru bodo zastopniki župana in strokovnih organizacij za poljedelstvo, industrijo, trgovino in zadržnih zvez, predsedoval pa mu bo predsednik Fascia.

Fašist Maurizio Malaviglia je bil poklican za člana posvetovalne komisije, ustanovljene pri Zakonodajnem uradu Nacionalnega ravnateljstva P. N. F.

II Duce passa in rassegna a Mantova la prima Legione di CC. NN. destinate al fronte russo. — Duce pregleduje v Mantovi prvo Legijo črnih srajc, namenjeno na rusko bojišče.

Naredbe Visokega Komisarja

Začasni predpisi o ureditvi upravne službe v Ljubljanski pokrajini

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, upoštevajoč, da v ustroju upravne službe v Ljubljanski pokrajini, ki je ostal skladen z zakoni bivše jugoslovanske države, poslujejo pokrajinski in državni organi, upoštevajoč, da so zdaj tako prvi kakor drugi brez razlike sestavni del Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino, glede na potrebo, da se nadzorovanje teh organov osredotoči na enem mestu in po možnosti v skladu z upravnim ustrojem Kraljevine, na podlagi brzojavne odredbe ministrstva za finance št. 108.038 z dne 12. julija 1941-XIX in dokler se ne uredi stvar dokončno z zakonom,

odreja:

Clen 1. Vse dohodke in izdatke, za katere sta bili po ustroju bivše kraljevine Jugoslavije pristojni državna in pokrajinska uprava, upravlja, če ni posebej odredeno drugače, Visoki komisariat, ki v mejah in po pogojih iz naslednjih členov odloča o izdatkih za civilno in politično upravno ozemlje.

Clen 2. Računovodstvena služba finančnega ravnateljstva in pokrajinskega finančnega oddelka se usredi pri enem samem računovodstvenem uradu, postavljenem pod neposredno vodstvo ravnatelja, ki ga imenuje finančno ministrstvo.

Osebe bivše jugoslovanske glavne kontrole, dodeljene raznim državnim in pokrajinskim upravam, se prideli temu računovodstvenemu uradu z istimi posli, ki jih je opravljalo doslej. Računovodstvenemu uradu je naloga, da spremlja z lastnimi spisi in knjigami upravne posle po njihovem razvoju, da ugotavlja in nadzoruje finančne in imovinske učinke teh poslov in da skrbi za redno voditev računskih knjig in listin.

V ta namen morajo upravni uradi priobčevati računovodstvenemu uradu vse podatke in listine, kolikor so upoštevni za ugotovitev in likvidacijo dohodkov in izdatkov ali ki se kakor koli tičejo računovodstvene službe.

Clen 3. Uradi, ki pobirajo dohodke, tako pokrajinske kakor tudi državne, odvajajo pobrane dohodke v celoti Hranilnici Ljubljanske pokrajine na posebni tekoči račun, glaseč se na Visokega komisarja.

Clen 4. Za odrejanje izdatkov je pristojen Visoki komisar.

Ta lahko prenese na podprefekta in druge podrejene poslovalce odrejanje izdatkov, ki posamez ne presegajo zneska 30.000 lir, oziroma 3000 lir.

Pri poslih tehnične vrste se sme ta meja 3000 lir zvišati do 15.000 lir.

Clen 5. Pogodbe odobruje Visoki komisar s odlokom.

Visoki komisar pa lahko prenese odobravanje pogodb, če njih znesek ne presega 30.000 lir.

Clen 6. Izvrševanje del in nabav v lastni režiji mora predhodno odobriti Visoki komisar.

Kadar zadevni izdatki ne presegajo zneskov, navedenih v členu 4., smejo odrediti ta dela in nabave podrejeni uradi.

Clen 7. Neposredna izplačila upnikov in nakazila podrejenim uradom odreja Visoki komisariat s plačilnimi nalogi v breme tekočega računa, omejenega v gornjem členu 3.

Plačilni nalogi, podpisani po Visokem komisarju ali po poslovalcih, katere ta pooblasti, se morajo predhodno predložiti obenem z listinami, ki izpričujejo izdelek, ravnatelju računovodstvenega urada; ta ugotovi zakoni-

lost izdatka, pravilnost obremenitve in da li so na razpolago sredstva po proračunu in tekočem računu, in če nima pomislekov, pristavi svoj vizum na plačilni nalog in pošlje tega Hranilnici Ljubljanske pokrajine hkrati s kopijo naloga v uporabo za njeno denarno poslovanje. Hranilnica pošlje vsak mesec izvršene plačilne naloge računovodstvenemu uradu po seznamu v dveh primerkih; en primerek se vrne hranilnici kot potrdilo.

Clen 8. Za izplačevanje plač in pokojnin uporabljajo pristojni uradi še nadalje tekoče račune, ki jih imajo v ta namen pri Poštni hranilnici.

V omenjene tekoče račune se ne stekajo dohodki finančnih uradov, ki se morajo po gornjem členu 3. v celoti odvajati Hranilnici Ljubljanske pokrajine, temveč se jim mesečno nakazujejo sredstva po veljajočih predpisih.

Za samo izplačevanje plač poslujejo še nadalje dosedanje blagajne pri posameznih upravnih uradih.

Clen 9. Če ravnatelj računovodstvenega urada ne bi priznal zakonitosti ali pravilnosti izdatka ali če bi mislil, da se ne sklada z načelom varčevanja, ki velja za izvrševanje proračuna, vrne zadevne spise v roke Visokemu komisarju s svojim pisnim poročilom.

Ce Visoki komisar misli, da je treba izdelek kljub temu opraviti, izda o tem ravnatelju računovodstvenega urada pisni nalog, priobči pa ta nalog takoj glavnemu državnemu računovodstvu hkrati z listinami, ki naj dokažejo njegovo upravičenost.

Clen 10. Če ni razpoložljivih sredstev po proračunu ali če obremenitev ni pravilna, se pisni nalog ne more izdati.

Clen 11. Uradi iz člena 3. morajo predložiti računovodstvu Visokega komisariata vsako leto obrazloženi obračun o svojem poslovanju.

Clen 12. Visoki komisar predloži konec vsakega računskega leta finančnemu ministru računski zaključek o svojem poslovanju, opremljen s potrebnimi izpričevalnimi listinami in predpisno vidiran po računovodstvenem uradu.

Clen 13. Visoki komisar predloži meseca septembra 1941-XIX finančnemu ministru proračun dohodkov in izdatkov za proračunsko leto od 1. januarja do 31. decembra 1942-XXI.

Razen tega predloži meseca julija proračun dohodkov in izdatkov za dobo do 31. decembra 1941-XX.

Ljubljana dne 25. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Italijanska avtorska in izdajateljska družba namesto združenj UJMA in UJDA

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja, smatrajoč za potrebno urediti na ozemlju pokrajine posredniško poslovanje glede avtorskih pravic:

Cl. 1. Organizacija društev Udruženje Jugoslovanskih Muzičkih Autora »UJMA« (Društvo jugoslovanskih glasbenih avtorjev) in Udruženja Jugoslovanskih Dramskih Autora »UJDA« (Društvo jugoslovanskih dramskih avtorjev) s sedežem v Beogradu, ki obstoje in delujejo v tej pokrajini kot posredništva za avtorske pravice ter imajo sedež v Ljubljani, in sicer na Resljevi cesti 13/1 in na Livadi 29, se postavljajo v likvidacijo. Za likvidatorja se imenuje društvo »Società Italiana degli Autori ed Editori«, pravna oseba s sedežem v Rimu.

Cl. 2. Likvidator imenuje sosvet 5 članov, izbranih izmed avtorjev, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini, da po potrebi zasliši njihovo mnenje o vprašanih tističih se koristi organizaciji.

Cl. 3. Morebitni aktivni presežek iz likvidacije obeh društev pripade Glasbeni akademiji v Ljubljani, Gosposka ulica 8.

Cl. 4. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Cl. 2. Likvidator imenuje sosvet 5 članov, izbranih izmed avtorjev, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini, da po potrebi zasliši njihovo mnenje o vprašanih tističih se koristi organizaciji.

Cl. 3. Morebitni aktivni presežek iz likvidacije obeh društev pripade Glasbeni akademiji v Ljubljani, Gosposka ulica 8.

Cl. 4. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi svoje naredbe z dne 1. avgusta 1941-XIX, št. 76, s katero so bile postavljene v likvidacijo krajevne organizacije društev Udruženje Jugoslovanskih Muzičkih Autora »UJMA« (Društvo jugoslovanskih glasbenih avtorjev) in Udruženje Jugoslovanskih Dramskih Autora »UJDA« (Društvo jugoslovanskih dramskih avtorjev), smatrajoč za uместno, da se namesto njih poskrbi za varstvo avtorskih pravic na ozemlju pokrajine:

Cl. 1. Društvu »Società Italiana degli Autori ed Editori«, pravni osebi s sedežem v Rimu, se dovoljuje poslovati v Ljubljanski pokrajini.

Cl. 2. Ta naredba stopi v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Kontrolna pristojbina za nekatere vrste izvoznega blaga

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, glede na svoje naredbe z dne 26. junija 1941-XIX, št. 54, z dne 27. junija 1941-XIX, št. 55 in z dne 30. junija 1941-XIX, št. 73, in smatrajoč za potrebno, da se veljajoči predpisi spremenijo in vzpostredijo, odreja:

Cl. 1. Naredba z dne 27. junija 1941-XIX št. 55, se razveljavlja.

Cl. 2. Na podstavi člena 3. naredbe z dne 26. junija 1941-XIX, št. 54, se uvaja kontrolna pristojbina za izvoz lesa, označenega nadrobneje v naslednjem členu:

Drva (les za kurivo) 250
Les:

1. neobdelani (okrogli les):

a) bukov 5.—
b) kostanjev 10.—
c) drugi 8.—

Neobdelan okrogli les s premerom do 25 cm, jamski in celulozni 250
Železniški pragi 250

2. Navadno (s sekiro) obtesani les:

a) bukov 650
b) kostanjev 12.—
c) drugi, včevši tržaške tramice u. T.) 10.—

3. po dolgem tesani ali rezani:

a) bukov neparjeni 8.—
b) bukov parjeni 12.—
c) kostanjev 18.—
d) drugi 15.—

4. Deske, trami ali tramiči navadno skobljani, tudi s podolžnimi zarezi in v spahi ob straneh, včevši ladijske podnice (tako zvane »perline«), deske in deščice za zabojke, deščice za škatle, sita itd. 20.—

5. v ploščicah debeline:

a) nad 1 mm ali manj 40.—
b) v palicah za obroče, vsake dolžine 8.—

Drugi:

a) neobdelani ali navadno obeljeni 10.—
b) drugače obdelani 12.—
c) prepojeni z ohranjevalnimi tvarinami 15.—

Deske in štirioglati les (frizi) za tla 30.—

Cl. 4. Pobiranje kontrolne pristojbine je poverjeno carinskemu ravnateljstvu, ki ga opravlja po svojih organih in podrejenih uradih.

Pobrane vsote se morajo odvajati Hranilnici Ljubljanske pokrajine za račun »Izravnalnega sklada za gospodarsko ureditev«, na razpolago Visokemu komisarju.

Cl. 5. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 30. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
EMILIO GRAZIOLI

Dokumenti o angleških grozodejstvih v Cirenaiki

Uvodne besede Ministra Aleksandra Pavolinija

V kratkem bo prišla v prodajo zbirka ilustriranih dokumentov z naslovom »Kaj so Angleži počeli v Cirenaiki«. Za to knjigo je Minister za ljudsko kulturo Aleksander Pavolinij napisal naslednji uvod:

Zima, 1940-41: Britanski imperij koncentrija svoje medkontinentalne sile za borbo proti Italiji, ki je angažirana na petih frontah. Z najboljšim orožjem, kar ga je bilo izdelanega doma, se pojavijo v Egiptu angleške, avstralske, indijske in novozelandske sile pod zaščito najjačjšega brodograjskega sveta. Po 25 dneh odpora pade trdnjava Bardija v sovražne roke, baš ob zori 5. januarja, ob zori 12. aprila pa so italijanske in nemške čete Bardijo zopet zavzele.

Začasna angleška okupacija Cirenaike je torej trajala, če se izvzame lobiška trdnjava, 96 dni. Za važnejše centre je trajala celo manj, 70 dni za Derno, 57 za Bengazi, toda kolike množine ruševin in koliko sramotnih dejanj.

Ta knjiga prica o vsem tem na osnovi neovrženih dokumentov, ki smo jih zbrali s pomočjo oboroženih sil, Nacionalne Fašistične Stranke in ministrstva za italijansko Afriko. Tu govore vojniki in kolonisti, prvaki in funkcionarji, duhovniki, novinarji in bolniške sestre. Bojevniki dveh dežel in prebivalstvo lahko potrdijo do točke do točke, da je vse skrupulozno resnično, kar je tu navedenih dogodkov, da je vse opremljeno z vsemi mogočimi podatki in navedbami. Fotografski stroji so dodali svoje poročila. Treba bi bilo samo še pripomniti, da s temi dokumenti ni izžrpano vse vprašanje. Te strani obsegajo sicer absolutno avtentične, a po silu razmer nepopolni izbor neravno mnogo obsejnejšega gradiva. Oni, ki so kdaj poslušali židovske glasnike, ki nesramno zagovarjajo borbo proti osi kot borbo proti barbarstvu, naj jih izvolijo prebrati.

Naj izvolijo to knjigo brati oni, ki še govoričijo na enem ali drugem koncu sveta o neki višji anglosaški civilizaciji. Naj izvolijo brati oni, ki pravijo, da so Angleži iz leta 1941. drugatni, kakor so bili oni iz leta 1649, in na vsak način različni od karabskih piratov, različni od Cromwellovih »repastih glav«, ki so se pečale z množestvenimi zločini in umorstvi otrok na grmadah, različni od pretepačev in nasilnežev generala Lakeja v Irski, drugatni od požigalcev

lepe ali tudi arogantne. Če rastejo med drugim drevjem, poženejo brezo obzirno svoje debele veje skozi tuje krošnje, jeseni trpe v sosesčini gabrov, a kap odraslih bukev ubije sleherni rast pod seboj. Park ni gmajna, temveč salon in zato drevje v parku ne sme očitno kazati simpatij in antipatij, očitnost boja za obstanek pa bi bil še celo neodpušljiv greh zoper dobre salonske manire. V salonu morajo ljudje sami paziti, da si ne stopajo na prste, v parku mora za brezhibno vedenje drevja skrbeti vrtnar.

Vrtnar, ki neguje park, mora biti temeljit naravoslovec, izkušen sociolog rastlinja, velik umetnik, fanatičen oboževalec lepote in od sile tenkočuten gostitelj, da se gostje v salonu počutijo proste. Ali ni značilno, da je doba najstrožjih dvornih ceremonijev ustvarila najbolj posiljene arhitektonske vrtove s postrženimi sečmi, piramidami, krogli, kipi itd.? Torej tudi drevje in grmovje vpreženo v paradni ceremonijel. Ceremonija je lahko lepa in slikovita, toda kje je individualna lepota pri tolikšni utesnitvi? Ali se sploh more razviti individualna lepota brez prostosti?

Park mora biti zrcalo domače pokrajine. V njem mora rasti domače drevje in domače grmovje v skupinah s svojimi ali z drugimi vrstniki in posamezno, kajti posebna lepota je piramida smreke, ki je zrasla po-

Spremembe predpisov o proizvodnji in prodaji celuloznega lesa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi z dne 4. junija 1941-XIX, št. 89 in z dne 25. junija 1941-XIX, št. 53, ter smatrajoč za uместno dovoliti, da smejo zasebni trgovci in proizvajalci neposredno izvažati drva in celulozni les, odreja:

Cl. 1. Člena 2. in 4. naredbe z dne 4. junija 1941-XIX, št. 39, in člena 1. in 2. naredbe z dne 25. junija 1941-XIX, št. 53, se razveljavljajo ter se posameznim proizvajalcem in trgovcem dovoljuje neposredni izvoz in izvozna prodaja drv in celuloznega lesa.

Cl. 2. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 30. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
EMILIO GRAZIOLI

Dokumenti o angleških grozodejstvih v Cirenaiki

Uvodne besede Ministra Aleksandra Pavolinija

V kratkem bo prišla v prodajo zbirka ilustriranih dokumentov z naslovom »Kaj so Angleži počeli v Cirenaiki«. Za to knjigo je Minister za ljudsko kulturo Aleksander Pavolinij napisal naslednji uvod:

Zima, 1940-41: Britanski imperij koncentrija svoje medkontinentalne sile za borbo proti Italiji, ki je angažirana na petih frontah. Z najboljšim orožjem, kar ga je bilo izdelanega doma, se pojavijo v Egiptu angleške, avstralske, indijske in novozelandske sile pod zaščito najjačjšega brodograjskega sveta. Po 25 dneh odpora pade trdnjava Bardija v sovražne roke, baš ob zori 5. januarja, ob zori 12. aprila pa so italijanske in nemške čete Bardijo zopet zavzele.

Začasna angleška okupacija Cirenaike je torej trajala, če se izvzame lobiška trdnjava, 96 dni. Za važnejše centre je trajala celo manj, 70 dni za Derno, 57 za Bengazi, toda kolike množine ruševin in koliko sramotnih dejanj.

Ta knjiga prica o vsem tem na osnovi neovrženih dokumentov, ki smo jih zbrali s pomočjo oboroženih sil, Nacionalne Fašistične Stranke in ministrstva za italijansko Afriko. Tu govore vojniki in kolonisti, prvaki in funkcionarji, duhovniki, novinarji in bolniške sestre. Bojevniki dveh dežel in prebivalstvo lahko potrdijo do točke do točke, da je vse skrupulozno resnično, kar je tu navedenih dogodkov, da je vse opremljeno z vsemi mogočimi podatki in navedbami. Fotografski stroji so dodali svoje poročila. Treba bi bilo samo še pripomniti, da s temi dokumenti ni izžrpano vse vprašanje. Te strani obsegajo sicer absolutno avtentične, a po silu razmer nepopolni izbor neravno mnogo obsejnejšega gradiva. Oni, ki so kdaj poslušali židovske glasnike, ki nesramno zagovarjajo borbo proti osi kot borbo proti barbarstvu, naj jih izvolijo prebrati.

Naj izvolijo to knjigo brati oni, ki še govoričijo na enem ali drugem koncu sveta o neki višji anglosaški civilizaciji. Naj izvolijo brati oni, ki pravijo, da so Angleži iz leta 1941. drugatni, kakor so bili oni iz leta 1649, in na vsak način različni od karabskih piratov, različni od Cromwellovih »repastih glav«, ki so se pečale z množestvenimi zločini in umorstvi otrok na grmadah, različni od pretepačev in nasilnežev generala Lakeja v Irski, drugatni od požigalcev

lepe ali tudi arogantne. Če rastejo med drugim drevjem, poženejo brezo obzirno svoje debele veje skozi tuje krošnje, jeseni trpe v sosesčini gabrov, a kap odraslih bukev ubije sleherni rast pod seboj. Park ni gmajna, temveč salon in zato drevje v parku ne sme očitno kazati simpatij in antipatij, očitnost boja za obstanek pa bi bil še celo neodpušljiv greh zoper dobre salonske manire. V salonu morajo ljudje sami paziti, da si ne stopajo na prste, v parku mora za brezhibno vedenje drevja skrbeti vrtnar.

Vrtnar, ki neguje park, mora biti temeljit naravoslovec, izkušen sociolog rastlinja, velik umetnik, fanatičen oboževalec lepote in od sile tenkočuten gostitelj, da se gostje v salonu počutijo proste. Ali ni značilno, da je doba najstrožjih dvornih ceremonijev ustvarila najbolj posiljene arhitektonske vrtove s postrženimi sečmi, piramidami, krogli, kipi itd.? Torej tudi drevje in grmovje vpreženo v paradni ceremonijel. Ceremonija je lahko lepa in slikovita, toda kje je individualna lepota pri tolikšni utesnitvi? Ali se sploh more razviti individualna lepota brez prostosti?

Park mora biti zrcalo domače pokrajine. V njem mora rasti domače drevje in domače grmovje v skupinah s svojimi ali z drugimi vrstniki in posamezno, kajti posebna lepota je piramida smreke, ki je zrasla po-

Listek »Družinskega tednika«

Park

Napisal Janex Rožencvet

Ne ljubim starin, temveč jih celo besno sovražim, in najsij bodo tudi umetnine. Če so spravljene v muzej, kjer niso škodljive — včasih so celo zanimive — bodi jim odpusteno. Ali kjer jemljejo starine prostor novemu in kjer s stoletnim dihom zastrupljajo današnje ljudi, jim ne bi nikoli prizanesel. Kako naj bodo ljudje moderni, če stanujejo v starih hišah, molijo v starih cerkvah, se uče iz starih knjig ter se obdajajo s staro umetnostjo? Kar prepada in razpada, vendar ne more biti lepo in podoben; ljudje, ki se navdušujejo za razvaline, bi se morali logično navduševati tudi za škrbine v čeljustih.

In vendar, če bi mi kdaj podaril milijone, bi si kupil graščino. Ne morda zaradi starinskega zidovja, katero bi ukazal takoj do tal podreti in še temelje razkopati, pa tudi ne zaradi starinskih umetnin, ki bi jih pri priči podaril prvemu muzeju. Graščino bi si kupil zaradi lepega razgleda in zaradi parka s starim drevjem. Zato bi pri nakupu tudi sa-

mo to dvojce ocenjeval. Vse drugo, orna zemlja, lov, obsežnost gozdov itd. me ne bi dosti zanimalo, ker bi si njiv, travnikov in gozda obdržal samo za dobro kmetijo. Obdržal bi kvečjemu še ribolov, ker rad jem ribe. Vse odvisno pa bi razprodal, da ne bi imel dosti sitnosti in davkov.

Potem bi si na mestu stare graščine postavil novo hišo z najmodernejšim udobjem, centralno kurjavo v tleh, ventilacijo, toplo in mrzlo vodo in z barvasto razsvetljavo v slehernem prostoru, z razglednimi terasami in verandami, s hladilnicami v kletih itd. Morda bi si dal postaviti hišo celo na okroglo ploščo, da bi lahko katero koli stran obrnil na sonce. Torej na vsak način hišo, kjer bi nobena stvar ne spominjala na preteklost, in kjer bi sleherna malenkost napovedovala prihodnost. Zmagovito in veličastno prihodnost, ki bi se brez sramu in strahu pomerila s trško slavo in oškrbano lepoto preteklosti.

Prepričan sem, da bi bila ta hiša zelo lepa, čeprav bi se marsikomu ne zdela. Okrog in okrog hiše bi bil velik vrt, kjer bi od zgodnje pomladi do pozne jeseni vse cvetelo in dehtelo, a vrt bi obdajal park s stoletnim drevjem. Na temnem ozadju sence drevja bi žarele raznobarvne steklene krogle na oporah vrtnic kakor lampijoni na temnem nebu.

Za park bi si poiskal posebno skrbnega in izkušenega vrtnarja, ki bi gledal drevje tako kot jaz, in ki bi vedel, kaj je park. V Ljubljani ne poznajo parka, čeprav menijo, da ga imajo. Križanec botaničnega vrta in navadne gmajne namreč še ni park. Prav tako arhitektonski vrt ni park. Pravi park je salon drevja in grmovja. Družabni salon združuje lahko ljudi z najrazličnejšimi poklici in interesi, včasih celo načelne in srdite nasprotnike, ali salon ni salon, če niso ljudje v njem vsi po svoje pomembni in na ta način nekako drug drugemu ravni, če salon ni zrcalo svoje dobe in če ni one posebne atmosfere, ki izključuje sleherno grobo žalitev, a kljub medsebojni obzirnosti in prizanesljivosti nikogar ne ovira, da ne bi pokazal lastnega duha in lastnih vrlin v pravi luči.

Podoben je s parkom. In zato mora rasti v parku staro drevje. Ali si morete predstavljati salon same mladine? Lahko si mislite družbo same mladosti, ali to ne bo salon. Lahko je nekaj mladine v salonu, posebno žensk, ki se odlikujejo po lepoti ali kakem posebnem daru, toda prevladovati morajo zreli in starejši ljudje, kajti individualnost se razvije šele z leti. Poseben čar salona je baš to, da so različne individualnosti v njem ubrane na skupen osnovni glas, da se v njem neprisiljeno srečuje mladost s starostjo, pesnik s finančni-

kom, vojskovodja z učenjakom, tehnik z umetnikom, apostol nove vere z razpisnim izaivcem in asket z zapeljivo lepoticjo.

Ali je stoletno drevje staro? Po naših pojmih se nam zdi, toda samo zase je stoletno drevo še razmeroma mlado, če vrsta drevja ukača lahko 400 do 800 let ali celo več. Stoletna lipa je mlada krasotica, stoletni topol je že trhel starih in stoletni hrast je pravkar iz mladeniča postal mož. In kako se z leti razvije individualnost drevesa. Poglejmo mlad borov nasad. Vsa drevesca so enaka in čakata. Človeka spominjajo na vaške šolarje. Poglejmo pa skupino starih borovcev, ki so ostali od tolikih, s katerimi so bili hkrati zasajeni. Čvrsta visoka debla z raskavo skorjo, ki je proti krošnji čimdalje bolj rdeča. Tudi veje krošnje so vse rdeče in kako različne so krošnje. Ta je po eni strani okleščena, druga je še precej somerna, pri tretji je iz nekaj odlomljenega vrha pognala nova z dvemi vrhov. Sleherni borovec ima poleg skupnosti z ostalimi še svoje posebnosti, in kadar sije nanje zadnje sonce, ki pobarva debla in veje še bolj krvavo rdeče, je skupina borovcev podoba kmečke epike.

Razlika je, ali raste drevo samo zase, skupaj z drevjem svoje ali z drevjem druge vrste. Nekatero drevje se mara, drugo se ne mara ali se celo med seboj sovraži. Platane so

to dejanje. Toda bili so časi, ko so si oni Italijo še predstavljali kot trajno in vdano proletarsko deželo, namenjeno delu v puščavi, v močvirjih, ki sta ji usojena znoj in beda. Sedaj, ko se je Italija dvignila, da udari, da prepili, da raztrže verige, sedaj so lahko pač metodično rušili hiše in cerkve, obhodovali vredno kulturo onih 20.000 naseljenecv v Cirenaiiki.

Vse se bo obnovilo, obnova je celo že v teku, toda v srcu italijanskega naroda je ostal spomin na to podlo nasilje in vandalstvo in ostal bo tudi še v bodoče. Ni napak, da se ta publikacija prav sprčo svoje skrupulozne točnosti objavi nekaj časa po dogodkih. To je gradivo, ki ga ni mogoče vezati na dane okoliščine, na določeno uro. To je dejansko spomin, ki ga je treba ohraniti, tako da bo neporušljiv. V celoti je to velika izkušnja za Italijane, ki ne znajo vedno toliko sovražiti, kakor je prav. Drugim, ki imajo drugačno misijo, pripada beseda oprostite, nikakor pa ne nam, ki smo ljudje borbe, ki je za nas sovraštvo eno izmed orožij, potrebno prav toliko kakor top.

Med Sirtu in Marmariko, kjer se je tovarišstvo med Italijani in Nemci utrdilo sprčo enostavnega bratstva v orožju, se je tudi odločilno poglobilo sovraštvo proti Angležem. Če mi na teh straneh razvrščamo te dokumente, se to ni zgodilo, da bi iz tega izvajali nekega koristen in smešen protest, marveč da ojačimo silo, ki nas bo povedla do končne zmage. Tistega dne bo sovražnik zadet v srce. Medtem mu je na čelu zapisano veliko znamenje nečasti. To znamenje se imenuje: Martiri Cirenaike. Tudi zaradi tega morajo Italijani današnjih in bodočih dni neizprosno sovražiti.

Navodila za zatemnitev

Mestni zaščitni oddelk apel opozarja, da se mora prebivalstvo pri zatemnitvi ravnati po naslednjih navodilih:

1. Zatemnitev se sedaj pričinja od 22. in neha ob 5. uri.
2. Pri zatemnitvi moramo paziti ne samo na sobe in na cestno stran, temveč prav tako tudi na kuhinje, hodnike, stranske prostore in sploh na dvoriščno stran, kjer mora biti zatemnjen prav tako popolna kot na cestni strani.
3. Pri odpiranju vežnih vrat ter izhodov iz gostilniških in drugih obratov ne sme uhajati svetloba iz notranjosti na cesto ali dvorišče. Zato je treba v lokalu napraviti pred izhodom tako imenovano svetlobno zatvornico kar iz dveh gostih zaves.
4. Paziti moramo na prižiganje luči med zatemnitvijo, kakor pri prihodu domov, pri vstajanju ponoči ali pri odhajanju iz hiše. Predno kje prižigemo luč, moramo vedno ugotoviti in se prepričati če so zatemnitveni ukrepi v redu in tudi učinkoviti.
5. Uporaba nezadostnih zatemnitvenih sredstev pri svetlih samih ali pri svetlobnih odprtinah ni dopustna. Zavese iz prosojne tkanine, ki pušča svetlobo, prav tako tudi zavese, ki se tesno ne prilagajo okvirom svetlobnih odprtini, nadalje roloji, če se njih deščice ne spajajo tesno druga z drugo, kakor tudi drugi nezadostni poškodovani ali pokvarjeni zastori niso dopustni.
6. Samo modro preplekane ali ovite žarnice niso dosti zatemnjene. Tako v notranjih prostorih kakor na vozilih ali ročnih svetilkah morajo vsa svetila imeti še posebno zaščitno pripravo za zasenčenje svetlobe (zaslone, pokrove z ozko svetlobno rezo in podobno).
7. Uporaba ročnih in žepnih svetilk na odprtih prostorih je načelno prepovedana, vendar je pa v nujnih primerih dopustna raba zaslonjenih in

zaslritih svetilk z razpršeno svetlobo. Tudi po večah, hodnikih in sobah, kjer otkna niso zadela, smemo rabiti ročne svetilke samo tako, da svetloba ne uhaja iz dotičnega prostora in ne tvori odseva.

7. Prižiganje vžgalice na odprtih prostorih ni dopustno.

8. Hišni posestniki in nadzorniki hišne zaščite naj se sem in tja prepričajo o učinkovitosti zatemnjevalnih naprav.

9. Vzdržujte zatemnjevalne naprave v dobrem stanju, izboljšujte in izpopolnjujte jih! Obnavljajte te naprave o pravem času! Posvetujte se z nadzornikom svoje hišne zaščite, kjer so že postavljeni in poučeni (v ožjem nevarnostnem okoliščini, torej posebej tam, kjer so ulice zidane v strnjem sistemu ter v industrijskih okoliščinah).

10. Pri zatemnitvi ne gre samo za to, da iz zraka v navpični in poševni smeri ni mogoče videti žarkov svetla, pač pa mora biti zmanjšan tudi njihov svetlobni učinek, obenem pa moramo onemogočiti kakršenkoli odsev.

Novi cenik mesa

Na podlagi nove tabele za plačevanje živine so bile uradno določene tudi nove najvišje dopustne cene za nadrobno prodajo mesa. Novi cenik je naslednji:

1. vol, telice in biki — meso sprednj del 8.10 lir, zadnji del 8.90;
2. krave — meso, sprednji del 6.90, zadnji del 7.70 L;
3. Goveje drobovje — (ohranjene so stare cene, ker pač to vrsto največ kupujejo siromašnejši sloji): jezik 9.10 L, pljuča 3.10, srce 6.90, jetra 6.90, vranca 6.90, ledvice 7.60, vampi 3.80, glava 3, možgani 7.60 L;
4. teleta — sprednje meso 9 lir, zadnje 11 lir, teleče drobovje: pljuča in srce 9.50, jetra 12, razjele 10, vranca 2 litri, priželje 4, jezik 5.50, možgani 7.50 L.

Pričujoči novi cenik se uveljavi v soboto 9. t. m. Prodaja mesa je dovoljena samo na tržnih stoinicah, odnosno v oblastveno dovoljenih lokalih.

Prine Piemontski je v Mantovi pregledal legije črnih srajc, namenjene na sovjetsko bojišče. Prepričal se je o redu in disciplini med njihovimi vrstami. Ljudstvo mu je pri tej priložnosti priredilo prisrčne manifestacije.

Duce je sprejemal prefekte iz raznih pokrajin, ki so mu podali letna poročila. Sprejel je prefekte iz Ternija, Napolija, Viterba, Salerna in Rima.

Duce je sprejel predsednika Fašistske korporacijske zbornice Grandija, ki mu je poročal o delu zbornice v dveh letih od njene ustanovitve.

Duce je pretekli teden obiskal rudnik lignita v Valdarnu. Sam se je podal v rove in se je prepričal o naraščajoči produkciji revirja, ki ga cenijo na okrog 100 milijonov ton lignita na leto. Obiskal je tudi fašistični dom in bolnišnico, kjer leži nekaj ranjenecv. Daroval je večjo vsoto denarja za obnovo in ureditev bolnišniškega poslopja. Iz Valdarna je odpotoval v Carpi, kjer si je ogledal neko tovarno in fašistovski dom. Ljudstvo mu je povsod prirejalo navdušene manifestacije. Nato se je odpeljal v Mantovo, kjer je pregledal novo legijo miličnikov, namenjenih na sovjetsko fronto in jih nagovoril. Nato je krenil v Modeno, od tam pa v Forli, kjer je pregledal tabor podčastnikov mladinskih GIL. Paradi, ki se je nato vršila pred spomenikom padlih, je prisostvovalo tudi mnogo ljudstva.

Ekse. Visoki Komisar se je preteklo nedeljo udeležil slovesne občinske seje v Črnomlju. Pozdravil ga je župan in

nikoli napravil strašnega greha, da bi latanje in daljeve palme v keblah postavil pod stare smreke.

Vrtnar parka bi bil moj najboljši prijatelj in dolge posvete bi imela, preden bi v salonu nasadila kaj mladine, ki naj kasneje harmonično dopolni in nadomesti staro in odmrlo, katero je treba sproti in diskretno odstranjevati. Moj vrtnar bi vestno skrbel za toaletto slehernega drevesa in grma, kajti v salonu so celo stari gospodje tako skrbno obriti in obličeni, da ne napravljajo videza ostarelosti. In z vrtnarjem bi dala vsakemu drevesu ali skupini drevja posebno ime, bodisi ime zgodovinske osebe, dobrega znanca ali poklicne skupine. Ena breza na jasi bi bila gospa Pompadour, druga s čudno vejo, ki je kakor v tragičnem momentu dvignjena desnica z bodalom, bi bila ga. Marija Vera, grčavi čokati hrast bi bil gospod general, brst poleg njega g. Danilo, skupina jesenov malo dalje ministri na razpoloženju in visoki hrast poleg njih Martin Krpan. Če bi imel tak park, menim, da bi ne mogel umreti in bi živel še kakih sto ali dvesto let.

Zakaj?

Ker bi hotel na vsak način dočakati dobo, ko ne bo noben človek več živel v stari hiši in bo človeška družba tako lepa in spodobna kot idealno negovan park.

mu razložil težnje občine. Ekse. Visoki Komisar je obljubil vso pomoč, zahteval je pa sodelovanje občanov v korist vsega prebivalstva.

Visoki Komisar bo povisil pokojnine državnih upokojencev in upokojencev bivše banovine, prav tako tudi železniških delavcev, ki prejemajo pokojnine iz raznih skladov. Te dni je namreč sprejel delegacijo javnih nametencev in upokojencev pod vodstvom predsednika Učiteljskega združenja g. Metoda Kumlja. Pri tej priložnosti je ugodil njihovi prošnji za povisjanje pokojnin.

Ministrstvo za korporacijo je odredilo, da se morajo vsi lastniki ribiških ladij in motornih čolnov članiti v Fašistično zvezo industrijev. Lastniki ribiških ladij, ki niso večje od 10 ton in nimajo nad 25 konjskih sil, se pa morajo članiti v Fašistični zvezi industrijskih delavcev.

Predsednik Zveze obrtnikov narodni svetnik I. Gazzotti je pretekli teden prisel v Ljubljano. Najprej je obiskal Visoki Komisar, kjer se je v navzočnosti Ekse. Vis. Komisarja sestel z zastopniki obrtnikov v Ljubljanski pokrajini. Najprej je Ekse. Visoki Komisar v govoru omenil, kako veliko važnost polagata fašistovska Vlada in Stranka na obrtništvu, zato pa želi, da bi obrtniške organizacije v Ljubljanski pokrajini in organizacije v kraljevini čim tesneje sodelovale. Predsednik Gazzotti je nato sporočil, da bo Zveza obrtnikov poskrbela za material obrtnikom in za delo, pričakuje pa od njih lojalnost. V imenu našega obrtnišтва se je predsedniku Gazzottiju zahvalil g. Kavka. G. Gazzotti si je na svojem obisku v Ljubljani ogledal osrednji zavod za žensko domačo obrt, tehnično srednjo šolo in obrtniško zbornico. Ogledal si je tudi nekaj obrtniških delavnic v mestu.

VSAK TEDEN DRUGA

Davek na borzne dobičke in na dobičke pri nepremičninah bo uvedlo italijansko finančno ministrstvo, kakor je izjavil finančni minister Thaon de Revel. Davek bo znašal 60% pri prometu nepremičnin. Razen tega je uveden še nekaj važnih odredb v finančnem ministrstvu, o katerih je poročal finančni minister Thaon de Revel pretekli teden.

Prvi obvezni dogni goveje živine se je vršil 5. t. m. v Grahovem za občini Stari trg in Bloke. Razen kmetov, določenih od odločujočih oblasti, so lahko prostovoljno prignali živino tudi drugi kmetje, in sicer živino, ki ni določena za obvezno prodajo. Cene živine so stalno določene, nakupuje pa Prehranjevalni zavod Vis. Komisarata. 6. t. m. se je obvezan dogni živine vršil v Žužemberku in Logatcu.

Posebno zborovanje so imeli proizvajalci konzerviranega sadja v Italiji. Proizvodnja marmelade in konzerviranega sadja, prav tako tudi nekaterih vrst povrtnine spada namreč v Italiji med najpomembnejše pridobitve. Zlasti je važno, da se na tem področju še poveča proizvodnja in uredi cene tako, da bodo proizvodi dostopni tudi najširšim slojem.

XIII. radijsko razstavo bodo otvorili v Milanu 6. septembra. Razstava bo v palači milanskega velesejma in bo na njej obiskovalec lahko videl vse pridobitve italijanske radijske proizvodnje.

Nagrade za najboljši osnutek velesejskega lepaka je določila posebna komisija pod nadzorstvom comm. Carla Tigolija. Razsodišče je prejelo za le-

pak 44 osnutkov, ki jih je predložilo 41 tekmovalcev. Prvo nagrado je komisija določila Janezu Trpinu za njegov osnutek, ki je izredno preprost in učinkovit. Čez sredo lepaka se poševo navzgor razteza močno drevo, njegove korenine so pa označene na spodnji strani lepaka. V deblo je zaspekana sekira. Ob vznožju je desno od debela v oranžni barvi simbolizirana lesna industrija, na levi je pa narisani liktorski sveženj. Iz leve proti debelu pa raste žitni klas. Besedilo je na spodnjem delu lepaka.

Stroge ukrepe proti nedostojno oblečenim ženskam so uvedli v Italiji. Določili so posebne oddelke za stražo, ki nadzorujejo nošo in vedenje žensk.

Zmerom več elektrificiranih železnic imajo v Italiji. Leta 1929. je bilo samo 700 kilometrov železniških prog elektrificiranih, danes jih je pa že 5.200 kilometrov. Z elektrifikacijo se nadaljujejo in bo do konca tega leta elektrificirane še 2.500 kilometrov proge. Ko bo elektrifikacija dosegla 9000 kilometrov, bo italijanska železniška uprava prihranila na premostu 2 in pol milijona ton. Italijanska železniška uprava bo odsej izdelovala doma tudi ves železniški material, vagoni in tračnice, vse iz posebnega jekla in mešanice aluminija. Električni vlak na progi Firenze—Milan doseže že zdaj hitrost 203 kilometre na uro.

Okrog 250 otrok in 1280 odraslih je pregledala sanitetna avtokolona v Dobričah na Dolenjskem. Avtokolono je vodil gospod dr. Vrhovec, ki je z drugimi zdravniki in sestrami ves dan pregledoval mladino in odrasle iz dobriških občine. V splošnem je po poročilu zdravstveno stanje dobriških občanov povoljno.

Volkove so izsledili v okolici Rima pod Sveto Goro. Za vilo admirala Baistrocchia so našli veliko jamo, v kateri so se skrivali volk, volkulja in mladič. Sele zdaj so ugotovili, zakaj so zadnje čase tako pogosto izginjale kokoši in druga drobnica.

Novi most se pričeli graditi pri Zalogu čez Ljubljano, ker je zdani prenesel komaj dve toni vozovnega prometa in ni zadoščal. Novi most bo dolg 65 metrov, širok pa 8 metrov. Cestišče samo bo široko 6 metrov in tlakovano z granitnimi kockami. Na vsaki strani cestišča bo pa še precej širok hodnik za pešce. Novi most bo zelo močan in bo prenesel obtežbo 18 ton. Od zdanjega mostu bo kar za 2.20 metra višji in torej nikdar ne bo v nevarnosti zaradi poplave.

Triletnico obstoja je praznoval te dni zavod za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani. Zavod je za zdravljenje najmoderneje opremljen in ima na razpolago 30 postelj. lov v Dalmaciji na splošno zelo dobro kaže, da pa ima Dalmacija premalo dobrih industrijskih naprav, trgovine in transporta. Na tem področju bodo skušali dvigniti trgovino in transport, kar bo dalmatinskemu ribolovu v veliko korist.

V Jakopičevem paviljonu so odprli razstavo svojih del trije člani društva »Lade«, akademska slikarja Maksim Gaspari, akademski kipar Frančišek Smerdu in kipar Stanko Dremelj. Razstavo je v imenu zadržanega predsednika »Lade« Vavpotiča odprl akademski slikar prof. Saša Santel. V svojem govoru je najprej pozdravil zastopnika Visokega Komisarja viceprefekta komendatorja dr. Bisio in prof. Umberta Urbanija, nato pa še predsednika Narodne Galerije dr. Windischerja in ostale prijatelje umetnosti, ki so prišli k otvoritvi.

Občutno škodo je povzročila toča v vsej okolici Idrije. Posebno je polotla turščica in pšenice v Kanomliji in na Razpotju. Poleg pšenice je močno trpela koruza in ječmen.

Ribarske tržnice bodo zgradili letos na ljubljanskem trgu in so s predpripravami za gradnjo že začeli. Mestna občina želi, da bi bile ribarske tržnice dograjene istočasno z mesarskimi tržnicami.

Na Dolenjskem so končali žetev pšenice. Kmetje pravijo, da žetev ni tako obilna ko druga leta, vendar je zrno izredno odlične kakovosti, kakor že več let ne. Zdjaj sejejo ajdo, pa tudi repina setev se že približuje.

Maksimalne cene povrtnini, sadju in drugim pridelkom je določil ljubljanski tržni urad za ta teden. 1 kila visokega stročjega fižola sme stati največ 2.50 L, kila nizkega stročjega fižola pa 1 L, zeljate glave smejo stati 0.80 L, endivija 2 L, kumare 1.20 L, kumarice za vlaganje 3 L, čebula 1 L, česen 2.50 L, grah v stročju 2.50 L, mehka špinata 2.50 L, kisel zelje 3 L, kislja repa 1.50 L. Prvovrstna domača jabolka smejo stati kila 4.50 L, drugovrstna domača jabolka 3 L, jabolka za vkuhanje pa smejo stati od 0.50 do 1 L. Maksimalna cena marelicam je 6 L, breskvam pa 4 L. Vse te cene so strogo obvezne in bodo prodajalke, ki bi jih izpreminjale navzgor, strogo kaznovane, prav tako pa tudi gospodinje, ki bi po višji ceni kupovale.

Dom onemoglih bodo začeli graditi koncem tega meseca na Bokalah, nedaleč od graščine. Mestna občina je že pred nekaj leti kupila v ta namen okrog 400.000 kvadratnih metrov zemlje, Mestna hranilnica ljubljanska je pa naklonila v isti namen 10 milijonov dinarjev. Zdjaj je mestni tehnični oddelk razpisal licitacijo za zidarska, težaška, železobetonska, tesarska in kleparska dela, Ponudbe za licitacijo

morajo zainteresirani poslati najkasneje do 14. t. m., ker bodo koncem meseca že začeli z delom. Dom onemoglih bo stal v višini sredi sadošnjakov in bo popolnoma dozidan imel dva glavna trakta. Zdjaj so razpisana dela samo za prvo etapo, torej za poslopje, kjer bo udobno živelo 250 onemoglih oskrbovancev mestne občine. Dom bo podkleten, imel bo centralno kurjavo in bo tudi sicer najmoderneje opremljen.

Novo cesto bodo zgradili od Kranja do Kamnika. Cesta je velikega pomena, ker bo najkrajša cestna zveza med Gorenjsko in Štajersko.

Alpinistični šoli so ustanovili v Zagrebu in Sarajevu po odredbi Miška Zebića, poverjenika za šport v Hrvatski. Šoli bodo zgradili po načrtih, ki jih bo predložil alpinistični odsek Hrvatskega planinskega društva.

Obsešno stanje je proglasil nemški poveljnik v Beogradu zaradi kaljenja miru glavnega mesta Beograda. Policijska ura v Beogradu je ob 20., ob sobotah in nedeljah pa celo ob 19. Ob tej uri se morajo zapreti vsi lokali. Beograjske trgovine so odprte samo od 16. do 18.30 ure, gostilne pa samo od 19. ure v delavnikih, ob nedeljah in sobotah pa samo do 18. ure.

Na Gorenjsko je prispela nova skupina 400 učiteljev in učiteljic iz rajha, ki bodo vodili nemške tečaje.

Nov trgovinski sporazum sta sklenili med seboj Nemčija in Madžarska. Po tem sporazumu bo Madžarska Nemčiji izvozila precej žita, kar bo lahko storila posebno zaradi priključitve žitornodne Bačke in Baranje. Izvažala ji bo pa tudi druge kmetijske proizvode. Lani Madžarska Nemčiji ni izvažala nič krušnega žita. Nemčija je Madžarski izvažala razne industrijske izdelke, letos bo pa ta izvoz še znatno povečan.

Žito so zažgali komunistični elementi pri Velikem Bečkereku, kakor pravi nemško uradno poročilo iz Beograda. Zaradi sabotažnega dejanja so postrelili veliko število komunistov.

Čebelarstva letina tudi letos zelo slabo kaže, čebelarji se zanašajo samo še na ajdovo pašo. Čebele so dobile le prav malo cvetličnega medu, smreka in hoja pa letos sploh ništa medili. Ker je pa žito precej pozneje dozorelo kakor sicer in so kmetje zato tudi pozneje posejali ajdo, bo tudi ta paša slabša. Septembra, ko bo ajda zrela, bo namreč najbrže že deževno in se čebele ne bodo mogle pasti. Čebelarji bodo morali svojim čebelarjem za zimo spet dopolniti zalogo s sladkorjem.

Pogajanja za razdelitev železniškega parka bivše kraljevine Jugoslavije se bodo po poročilih zagrebških listov v kratkem začela na Dunaju. Železniški park naj bi se razdelil med nasledstvene države, in sicer ne glede na to, kje so bile posamezne lokomotive in vagoni po končani vojni, temveč po potrebah posameznih pokrajin v mirni dobi. V zagrebškem ravnateljstvu prometa so razpravljali o hrvatskih težnjah, ki jih bodo zastopali na tem zasedanju, kamor bodo poslali svoje zastopstvo pod vodstvom inž. Senjanovića, bivšega pomočnika prometnega ministra.

Načrt za gradnjo velikega športnega kopališča sredi Zagreba je izdelal Miško Zebić. Kopališče bodo zgradili v Preradovičevi ulici. Bazen bo obsegal 20x50 metrov. Poletji bo odkrit, pozimi pa zakrit. Novo kopališče bo namenjeno vsemu prebivalstvu, posebno pa še vojakom, ki se bodo v njem vežbali v plavanju.

Novo beograjsko postajno poslopje bodo končali do jeseni, slalo bo pa med bivšo dvorsko čakalnico in glavno pošto. Poslopje bo precej manjše od prejšnjega.

Okrog 80 poslopij bo zgradila beograjska občina. Poleg tega bo občina popravila občinsko bolnišnico, več šol, otroških vrtec in poslopij, v katerih so bili dozdaj mestni uradi. Prav tako nadaljujejo z gradnjo tudi vseh del, ki so jih pričeli že pred vojno.

Srbska žitna centrala, ki so jo pred kratkim ustanovili, je izdala predpise o odkupu letošnjega pridelka pšenice. Poleg centrale so pooblašene za nakup še nekatere druge ustanove. Odkupna cena je določena 350 din za 100 kil pri hektolitrski teži 78 kg v Srbiji in 79 kg v Banatu.

V domovino se vrača čedalje več Hrvatov, ujetih v Nemčiji in Italiji. Doslej jih je prispelo iz Italije okrog 500, iz Nemčije pa okrog 700.

Osebnosti

Poročili so se:

V Ljubljani: g. Ljubomir Antončič, uradnik OUZD, in gđc. Radka Koširjeva, uradnica OUZD.

Pri Sv. Križu pri Litiji: g. Ignac Slak, orožnik iz Trebnjega, in gđc. Marija Mlakarjeva iz Starega trga pri Ložu.

Bilo srečno!

Umrli so:

V Ljubljani: Josip Gunstek, višji sodni pisar v pok.; Pavel Otič, vlakovodja državnih železnic v pok.; Stanko Kores, stud. phil. iz Maribora.

V Šmarjeti: Marija Kalčičeva, zasebnica.

V Dobrunjah: 84letni Janez Svetek, posestnik.

V Borovnici: 86letna Marija Ramovševa.

V Trstu: Vilko Modričan.

V Celju: Janko Koderman, šolski upravitelj v pok.

Naše sožalje!

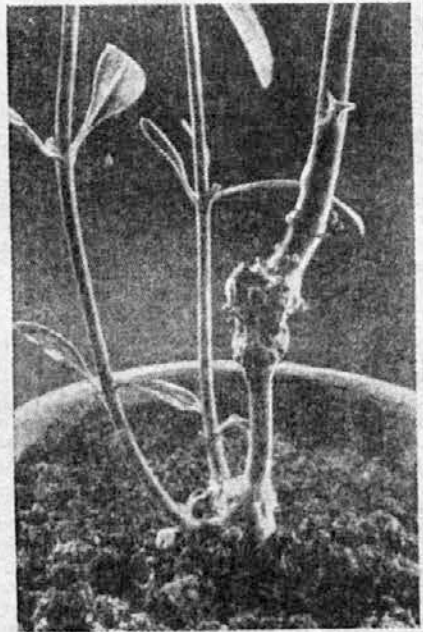
Za hrbtom matere narave

Znanost preobraža rastline

Prof. Wettstein je vzgojil rastlinske velikane

Profesor Fritz von Wettstein, ravnatelj biološkega inštituta v Berlinu, si je nadel težko nalogo poseči v naravno rast rastlin in njihov razvoj in izoblikovati po svoji volji nekatere naravne zakone.

Tako je na primer po dolgotrajnih poskusih dognal, kako z znanstvenimi pripomočki lahko rastlinam poveča deblo, liste in cvete, ne da bi jim pri tem kaj škodoval. Posebno viden uspeh na tem področju je dosegel pri cvetlici odolini, ki ima »zajčkom« podobne cvete. Mladike iz semena vzklilega odolina namoči z colchicinom, in sicer tako, da na mlade listke položi vato, namočeno v to tekočino. Colchicin je tekočina, pridobljena iz jesenskega

Slika 2

podleska in je izredno strupena. Rastlina colchicin vstoka v liste in takoj izpremeni svoje delovanje. Ta nenavadno močan strup, namreč preprečuje delitev rastlinskih stanic, pospešuje njihovo rast in tako rast cele rastline. Po določenem času se mladice nenavadno odebele in postanejo mesnate, pri tem pa največkrat popolnoma izpremenijo tudi svojo prvotno obliko. Šele s skrbno vrtnarsko nego rastlina sčasom spet dobi svojo naravno obliko,

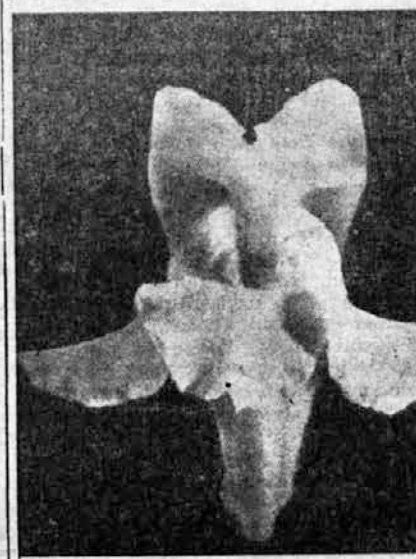
postane pa precej večja. Dobi večje cvete, debelejša deblo in večje in debelejša liste.

Na sliki 1 vidite cvet odolina brez delovanja colchicina, in odolini, ki so ga napojili z colchicinom. Medtem ko je imel cvet odolina naravno velikost v svojih cvetnih stanih 16 staničnih jeder, jih ima »velikan« kar 64.

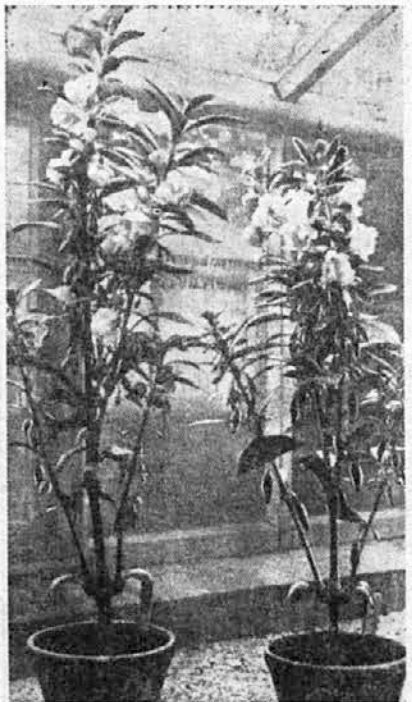
Na sliki 2 vidite »rano«, ki jo je prizadejal colchicin steblo odolina. Povečana rast je že v polnem razmahu in se na prvi pogled opazi. N levi je steblo odolina v naravni velikosti, na desni pa po delovanju colchicina, »Rana«, ki jo je prizadejal colchicin, je podobna odebelini in se s skrbno nego ozdravi.

Posebno velike važnosti je odkritje prof. Wettsteina za kulturne rastline. Tako so na primer s pomočjo delovanja colchicina dobili pri lanu veliko večje seme in s tem veliko več olja. Tudi z graham so že delali poskuse, ki so se prav tako izredno dobro obnesli. Graham je postal večji, imel je večje cvete in večje stroke, v katerih je bilo sorazmerno več semen.

Tudi poskus, ali se učinek colchicina prenaša potom semena v poznejše generacije, se je popolnoma obnesel. Po treh generacijah je zrasla iz semen s pomočjo colchicina povečane rastline prav tako nenaravno velika rastlina.

Slika 1

Slika 3

ne da bi jo ponovno prepustili učinku colchicina. Delovanje colchicina je torej postalo trajno.

Na naši sliki 3 pa vidite balzamino ali kakor jo nekateri imenujejo berskavko, ki je zrasla iz semen svoje, s colchicinom povečane matere. Balzamina na desni je njena sestra, ki je ohranila naravno rast.

Skrivnost Carusovega glasu

Eden največjih genijev v kraljestvu glasbe in petja, ki je kdaj koli živel, ki so ga enako častili v Evropi in Ameriki, je bil italijanski tenorist slavni Enrico Caruso (1873—1921). Bil je svojevrsten pevski fenomen, edinstvena pojava. Čudovito moč tega prekrasnega, barvitnega in obsejnega glasovnega materiala je bilo v njegovih posebnih telesnih zmožnostih, ki mu jih je podarila narava.

Zdravniki iz vseh delov sveta, ki so ga preiskovali, so se ponovno čudili njegovi izredni telesni konstrukciji. Naša pljuča sestavljajo mehurčki, ki dovajajo telesu zraka, in dolžina in moč glasnih not je odvisna od zadržanja vdihanega zraka. Carusova pljuča so bila tako neznansko močna, da je velik koncertni klavir, ki so ga pritiskali proti njegovim prsim, z razširitvijo svojih pljuč premaknili za več palcev.

Moč Carusovega glasu je bila tako velika, da je pogosto pokalo steklo, kadar je bil pevec pri kakšnem zdravniku in je preizkušal svoj glas in je oblikoval tone. Neki zdravnik, ki je slavnemu pevcu večkrat preiskal grlo, ga je nekoč primerjal z glasovnimi organi drugih priznanih pevcev. Pri tej priložnosti je ugotovil značilnosti dovršenega pevskega organa.

Dolžina Carusovega glasovnega kanala je bila nenavadno dolga. Oddaljenost od zob do glasilk je znašala pri Carusu najmanj poldrug palec več kakor pa pri drugih velikih tenoristih. Druga posebnost je bila dolžina glasilk samih, od katerih je odvisna višina glasu. V normalnem primeru so sproščene glasilke dolge po 18 milimetrov, Carusove so bile pa za šestino palca daljše kakor pri drugih velikih tenoristih. Drugo važno poglavje je zmožnost vibracije glasilk. Kajti čim višja je nota, tem hitrejša je vibracija. Caruso je dosegel nenavadno hitrost vibracije, 550 na sekundo, in sicer takrat, kadar je zapel svoj čudoviti visoki O.

K pogojem za dovršen glas spada tudi kakovost grla, nosu, kakor tudi votlina nad jabolkom. Pri Carusu so bile tudi tu zelo ugodne mere. Razen tega se je zdelo, da je imelo vse njegovo telo izredno rezonantno zmožnost. Če ste potrkali na njegove kosti, je bil ton višji kakor pri kakšnem drugem človeku. Ena največjih skrivnosti čudovitega Carusovega glasu je bila pa oblika poklopca v grlu. Pri

koreniki je bil debel kakor pri basistu, na koncu pa tenak in izredno nežen.

K naštetim anatomskim prednostim pridejo kajpak še duševne lastnosti, ki ustvarjajo velikega pevca, tisti neprekosljivi način, kako se je tega svojevrstnega sredstva posluževal, dovršena, skoraj pravilna tehnika, s katero je izvajal svoje petje, karakteristično zmožnost, zmožnost oblikovanja. Vse to je imel Caruso in vse to mu je dalo tisto prodorno moč, s katero je prodrl v srca svojih poslušalcev, vse to ga je zaznamovalo za pristinega dramatskega umetnika, za edinstveno pojava v opernem svetu v celi zgodovini človeštva.

Kitajska beseda, ki ima tri-deset različnih pomenov

Kitajska je še do nedavnega evropski znanosti delala na vseh predelih velike težave. To deželo drže v ravnotežju nauki Konfuceja (551—478 pr. Kr.), velikega filozofa in nauki Laotseja. Še danes so vsi kitajski pesniki in

pisatelji pod vplivom Laotseja, velikega pesnika in filozofa, ki pomeni za kitajsko literaturo isto kakor za grško Platon in za nemško Nietzsche.

Kitajska literatura je prav tako obsejna kakor so obsejne meje kitajske države. Neštene kitajske črke so bile še do nedavnega Evropcem knjiga, zaklenjena s sedmimi ključi.

Danes cenimo število kitajskih znakov za pisanje na nič manj ko 100.000, izmed katerih jih Kitajci navadno uporabljajo samo okrog 2.000 do 3.000. Največje težkoče imajo učenci kitajskega jezika z sestavo stavkov, ki so po večini iz samih enozložnih besed, ki so kratko in brez posebne vezave vezane druga na drugo v stavke. Kitajski besedi dá šele naglas pravi pomen in smisel. Zato lahko ena sama kitajska beseda pomeni vse mogoče. Tako na primer pomeni »či« zastavo, pajka, palčka, znati, svinjo, pritrčiti, ptico roparico, premisliti, hoteti, na tla položiti, sok, navzgor hoditi, papir, mast, doseči itd.

Tako lahko vidite kitajsko napisano znamenje in premislite ali pomeni

Si apprestano bombe di grosso calibro nei campi italiani di aviazione dell'Egeo. — Priprava bomb velikega kalibra na italijanskih letališčih ob Egejskem morju.

Kolikšno vročino zdrži človek?

8 minut v vroči peči

Suha vročina je znosnejša kakor vlažna. — Klimatske razmere v puščavah

Znanstveniki so se že pogosto trudili ugotoviti, koliko vročine prenese človek. Rezultati so bili kajpak različni, tako različni kakor so ljudje različni. Kajti sleherni človek je drugače odporen nasproti mrazu in vročini, vloga igra pa tudi izurjenost.

Mnogi ljudje so se kdaj pa kdaj postavljali že zelo veliki vročini, ne da bi jim to kaj škodovalo. V splošnem bi lahko rekli, da človek lahko kakšne četrte ure zdrži v prostoru, segretem do vrelišča, Angleški zdravnik Fordyce je ostal dvajset minut v prostoru, napolnjenem z vročo vodno paro v sami srajci in lesenih cokolah. V prostoru ni bilo nič manj ko 50 stopinj C vročine. Pri tem je ugotovil, da se toplomer, ki si ga je dal pod jezik, ni dvignil višje kakor 40 stopinj.

Pri nekem drugem poskusu je zdržal 15 minut 55 stopinj C, pri čemer se njegova osebna temperatura prav tako ni dvignila nad 40 stopinj C. V neki sobi, ki jo je grela železna peč, je nekoč cela družba zdržala pri 66 stopinjah C 20 minut, in sicer v oblekah. Pozneje so isti ljudje zdržali 10 minut temperaturo 90 stopinj. Neki dr. Sallander je zdržal 100 stopinj, neki drug moški pa 101 stopinjo 7 minut. Obleka napravi vročino znosnejšo, in sicer zato, ker je pri tem koža obdana s ploskvijo hladnejše temperature.

Neki Chabert se je 23. julija 1829. podal pod zdravniškim nadzorstvom v Londonu v krušno peč, ki je bila do 110 stopinj C segreta. V njej je ostal celih 8 minut. Med tem časom sta se dva goveja zrezka, ki ju je vzel s seboj v cinasti posodi, doobila spekla. V marsikakšnem rudniku rudarji zdrže pri temperaturi, ki je višja od njihove telesne temperature, in sicer po dvanajst ur skupaj.

V finskih in ruskih parni kopeli, tako imenovani »savni« pa znaša tem-

peratura 70 stopinj. Kopalci, ki jim postane prevročje, tečejo nagi na prosto, kjer je nižja temperatura kakor 0. se pavaljajo v snegu in tako ohladi. To je zelo osvežujoče, in nikomur ne škoduje.

Kjer je vročina posledica podnebja, doseže le na malokaterih mestih zemlje 60 stopinj C in je še znosna, če je suha. Vlažen zrak je pa že pri 30 do 40 stopinj neprijeten. V Bagdadu laže živite pri 44 stopinjah C kakor pa v Basri pri 32 stopinjah, ker je tu zrak vlažen. V francoski koloniji Gabonu južno od Kameruna je vročina 40 stopinj bolj neznosna kakor pa temperatura 50 stopinj v Zahodni Afriki. Še višjo temperaturo — 60 in več stopinj — vlada v puščavi Namib, prav tako pa tudi v Sahari in v peščenih arabskih in perzijskih puščavinah.

Evropejec v teh predelih zelo veliko vode potroši. Neki raziskovalec Buchardt je poročal, da je v Sahari zmerom po več steklenic vode hkrati spil. Če pa vode manjka, potem nastane kajpak strahotna žeja. Koža postane suha, oči krvavo rdeče in solzne, ustnice in jezik se prevlečejo z debelo lepilno plastjo. Vrat je kakor z vrvoj zadržan. Človek v tem stanju kmalu omedli in ne dolgo nato nastopi smrt.

To pa po večini velja le pa Evropejce, ki ne navajajo tega podnebja. Domačini nikakor niso tako hitro izčrpani in mnogo časa preživijo v zgornjih peščenih arabskih puščavah brez nadlog. Njihova telesa so kajpak bistveno drugače ustvarjena kakor naša. Nomadska plemena te dežele imajo šibke mišice, tem več pa kit in se brez dan zadovolje samo z nekaj datelnj. Prav tako vztrajen v vročini je črnec. Neki Bušman je sedem dni zdržal pri vročini 50 stopinj C in ni bil nič žejen, čeprav ni použil niti kaplje vode.

žalost, siromaštvo ali blaženost. Če pa različne besede kakor da bi se igrali med seboj povežemo, dobimo nov izraz. Tako lahko povežemo besedi oči in voda, pa dobimo izraz za solze.

Kljub tem velikim težavam so danes raziskovalci kitajskega jezika že prišla zelo daleč. Med njimi se je posebno odlikoval in dosegel velike uspehe prof. berlinske univerze dr. Haenisch. Na svojih popotovanjih skozi Kitajsko in Mongolsko je profesor odkrival posebnosti kitajske pisave in prinesel razne znamenitosti in zgodovinske zanimivosti tudi v domovino.

Med kitajskimi romani igrajo posebno veliko vlogo tako imenovani pravljicni romani, v katerih popisujejo pisatelji dela zlih duhov in vil. Takoj za temi romani pridejo na vrsto družinski romani, šele za temi drame, ki so šele v razvoju in še zdaleč niso dosegle evropske višine. Za Kitajce je samo lirčni pesnik pravi pesnik.

Na Kitajskem je bil nekaj najvažnejši jezik mandšuj, ki je veja najstarejšega kitajskega jezika sploh. Od leta 1640. dalje je postal ta jezik vzor vsem drugim narečjem. Največ in najboljša kitajska dela so napisana v njem. V 19. stoletju je postal ta jezik celo dvorni in sploh uradni jezik na Kitajskem.

Prepir med zdravnikom in zgodovinarjem

V visoki družbi neke evropske države se je še pred nedavnim šepetalo in razpravljalo o javni skrivnosti, katere glavna junaka sta bila zgodovinar in zdravnik, oba slavni zvezdi in izvrstna

strokovnjaka vsak na svojem področju. Kakor se navadno rado zgodi, pa pri tej zadevi tudi ni manjkalo glavne junakinje, ki je bila prav za prav središče in vzrok vse nesreče.

Oba junaka sta se trudila okrog lepe dame in sta se na vso moč prizadevala, da bi jo drug drugemu odtujila. Čeprav pametna in ugledna moža, sta se sčasom osvovala in sta drug drugemu želela, da bi se pogreznila v zemljo. Ko je pa lepega dne zgodovinar damo tako okupiral, da zdravnik še do nje ni mogel, je bilo njegovega potrpljenja konec. Zato je svojemu tekmečku zabrusil:

»Zdaj, ko ste damo z vašim nesmiselom že toliko časa nadlegovali, jo pač lahko jaz ozdravim!«

Zgodovinar je nasrnil obrvi in je zagrmel:

»In ko bo dama po vaših receptih umrla, jo bom jaz napravil nesmrtno!«

ŠIROM PO SVETU

50.000 muh je podedoval muzej mesta København po znanstveniku in strokovnjaku za raziskovanje mrčesa W. Lundbecku. Ko je Lundbeck meseca maja t. l. umrl, je muzej podedoval muhe. Med njimi je mnogo takšnih, ki jih je znanstvenik šele odkril.

Prva cestna železnica je pričela voziti pred 60 leti, in sicer se je z njo prvi ponašal Berlin. Tračnice so bile približno 1 m široke, proga sama pa je bila 2,45 km dolga. Motor prve cestne železnice je imel moč 5 konjskih sil in je vozil 20 km na uro. Prvi, ki je zgradil cestno železnico, je bil pa Werner v. Siemens.

Do smrti je popikal vprego roj čebel pri Benusu na Sicilskem. Oba konja sta od neštetič vpikov takoj poginila. Lastnik se pa v bolnišnici bori s smrtjo.

Novo odkritje na področju gobavosti je našel nemški kolonijalski zdravnik dr. Oberdorfer. S svojimi sodelavci je odkril, da so gobavosti podvrženi samo tisti organizmi, ki so k temu dedno nagnjeni in ki so dobili neke hranilne strupe, ki jih vsebujejo nekatere tropeske rastline.

Vročinski val je zajel Španijo. Nad Andaluzijo se je zgrnil najmočnejši val s takšno vročino, da kaže toplomer v zadnjih dneh 50 stopinj na soncu in 42 stopinj Celzija v senci. Vse pa kaže, da se bo vročina še zvišala.

S terapijo smeha zdravi rimski zdravnik dr. Cassagnoli, ki trdi, da je s tem svojim načinom dosegel že velike uspehe. Ko v bolnišnici pregleduje bolnike, vsakemu posebej pove nekaj dobrih šal. Prepričan je, da smeh krepi moč duha in telesa in tako se tudi rane veliko hitreje celijo.

Šahovski dvoboj med mojstrom dr. Euwejem in Bogoljubovom se je nedavno odigral v Karlovi Varah. Odigrala sta že četrto partijo šahovskega turnirja. Po tej igri je njuno stanje sledeče: dr. Euwe 2 in pol, Bogoljubov pa 1 in pol točk.

Španski delavci bodo šli na delo v Nemčijo. Te dni se mudi v Madridu nemška komisija, ki se s špansko vlado pogaja, da bi skupine španskih delavcev prišle na delo v Nemčijo.

Plinarno iz stekla bo zgradilo ravnateljstvo nemškega muzeja v Monakovem, kjer imajo zelo nazorne modele vseh tehničnih priprav. V stekleni plinarni se bo lahko tudi laik v nekaj minutah seznanil z načinom proizvodnje plina.

MATERINA SLIKA

* IZ FRANCOŠČINE PREVEDLA K. N. *

28. nadaljevanje

Na lepem so bele roke na klavirju obstale. Viviani se je zazdelo, kakor da bi bil nekdo stopil v dvorano in prisluškoval. Počasi se je obrnila, zakaj sama ni mogla vedeti, ali jo občutek ne vara, in ali je slisala prav, ali ne.

»Oh!«

Res, na drugem koncu dolge dvorane je stal nekdo, čigar visoka in vitka postava se je kakor senca odražala od svetle odprtine vrat.

V mraku ogromne sobane je komaj razločila lorda Blackenfielda. Stal je ob vratih prekritih rok in jo nepremično gledal.

Srce ji je jelo utripati, da ga je začutila v vratu. V prvem presenečenju ni bila zmožna, da bi izustila besedico. Šele tihi in — vsaj tako se ji je zdelo — nekoliko zastrti Harryjev glas jo je zbudil iz zamaknenosti.

»Oprostite mi, lady Blackenfieldova, da sem tako nenadno vdrl v vaše prostore... prehodil sem vse nadstropje, ne da bi srečal katerega koli od služinčadi, zdaj so me pa zvalili semkaj nežni toni vašega igranja.«

Da ne bi mlade žene prestrašil, je Harry obstal ob vratih, s klobukom v rokah, kakor da bi bil tuj, nepovabljen gost.

Njegov mirni način govorjenja, njegove spoštljive besede bi bile morale Viviano pomiriti. Vendar jih je v svoji razburjenosti komaj da slisala, ne da bi razumela njih pomen.

Ob nenadnem prihodu tistega, ki se ga je tako ogibala in skoraj da bala, je mlada žena skoraj izgubila glavo.

»Odšla bom,« je tiho dejala in pogledala okrog sebe, kakor da bi iskala skrit izhod, ki bi se lahko znašla skozenj.

»Zakaj bi odhajali, lady Blackenfieldova?« je odgovoril Harry z istim umerjenim, spoštljivim glasom. »Tu ste doma... Ta hiša je vaša in vaše mesto je ob najinem otroku!«

Se nikoli dotlej se Viviani ni zdel njegov glas tako nežen in tako ljubeč. Niti v prvih dneh njune ljubezni, niti v prvih tednih njunega mladega zakona. Nekakšna zastrta otožnost je zvenela iz tega glasu.

Presenečena, gledajoč ga pred seboj, tako spravljenega, tako dobronamernega, je Viviana čisto pozabila, da ji je bil pravkar dejal, da ji dovoli ostati pri otroku. Narobe, bila je prepričana, da je prišel ponj, zato ga je gledala s preplašenim izrazom preganjane srne.

Ali je Harry uganil, kakšna čustva je bil zbudil v svoji ženi? Stopil je nekaj korakov naprej, odložil klobuk in se ustavil nekaj metrov pred Viviano. Zagledal se je vanjo s svojimi sinjimi očmi, zastrtimi z otožnim hrepenenjem.

»Pomirite se, lady Blackenfieldova, nisem prišel, da bi vas preganjal. Ponavljam: tu ste v svojem domu. Prosim vas samo nečesa: nikar me danes ne zavrnite. Potoval sem daleč, da bi lahko objel svojega otroka. Dovolite mi, da ga vidim in da ostanem nekaj ur pri njem.«

Ta prošnja je bila tako skromna in hkrati tako vroča, da je Viviana ni mogla odkloniti. Vendar jo je tako vznemirila in ganila, da so se ji oči zalile s solzami in da je morala sesti v bližnji naslonjač.

»Prosim vas, lady Blackenfieldova, pomirite se,« je zašepetal Harry in ksanje mu je stisnilo grlo, »ne bom vam storil nič žalega. Nikar se me ne bojte!«

Stopil je k naslonjaču, kjer je počivala, tako drobna, nežna in vsa sinja. Prijel jo je za roko in jo ponesel k ustnicam. Tedaj je zadonel s terase otroški vzklik.

Mati se je ob tem glasu živo zganila.

»Vaš sin,« je zašepetala Harryju in pokazala z glavo proti terasi.

Tedaj je pa že na vratih, vodeč s terase v sobo, obstal Mick, bosonog, s sandalami v rokah, ves zmrušen in zagorel.

»Mama, ali si tukaj?«

»Oh!« Zapazil je bil svojega očeta.

»Očka!« Izpustil je sandale in se pognal k Harryju.

»Očka! Očka! Kakšna sreča!«

Viviana je videla, kako je Harry razkril roke in prijel otroka v

svoj objem. Nekaj trenutkov ni slisala drugega kakor šum poljubov...

Tisti trenutek se je Viviana vprašala, zakaj se ji je zmerom dozdevalo, da je Harry nekoliko strog s svojim sinom.

Ali je bil mož, ki je tako ljubkoval svojega sina, res tisti, ki je njega dni odklonil novico, da je oče? Ali je bil res isti, ki ni dovolil materi, da bi vzgajala in dojila svoje dete?

Malček se je obesil očetu za vrat in jel čebljati, da bi očka izvedel novice, ki jih še ne ve.

»Očka, lepo mamu imam... pravo! Ne tisto drugo!... Prišla je k Micku!«

Oče se je nasmehnil:

»Ali veš to gotovo, čmrli moj?«

»Mick ve... pridi očka... Mick te bo predstavil!«

»Poglej očka,« je kričal in ga vlekel za rokav, »ta gospa je moja prava mama.«

Oče se je nasmehnil:

»Ali pa tudi res govori in objema svojega malega fantička?«

Otrok je navdušeno prikimal.

»Mick je vedel... ti pa nisi vedel... Ti si rekel, da je tista doma prava mama, Mick je pa vedel, da je samo papirnata.«

»O kateri gospe pa govori otrok?«

je nenadno vprašala Viviana in se obrnila. Zdelo se je, da je spet zadobila svojo hladnokrvnost.

»O papirnatu mami, ki ji je Mick nosil cvetlice,« je zmagovito odgovoril otrok.

Mlada žena je zmajala z glavo:

»Ne razumem,« je dejala in se obrnila k Harryju, kakor da bi od njega pričakovala pojasnila.

»Mihael govori o vašem portretu, lady Blackenfieldova... o tistem, ki ga je bil naslikal Edwin Merell... Vsako jutro je mali prišel v mojo sobo, vam voščil dobro jutro in prinesel cvetlice.«

»Ah, to je bila torej papirnata mama,« je olajšano vzdihnila Viviana, ki je naposled razumela.

»Nisem mu mogel dati drugega,« je preprosto pristavil Harry.

In pristavil je nekoliko resneje:

»Ali ni bilo prav, da sta se vam sin in oče vsak dan poklonila?«

Tako govorec jo je pogledal, žalostno in očitačo, hkrati pa proseče, tako da se ji je zdelo, da ji je segel ta pogled globoko v dušo.

Zardela je in odvrnila svoj pogled.

Tedaj je skočil malček k njej in jo objel okrog vratu. Pritisnil je svojo kodrolaso glavicu na njene prsi in zaljubljen pogledoval zdaj očeta zdaj mater.

»Pojdimo pogledat sobe,« je naposled prekinila tišino Viviana in postavila otroka na tla. Harry se je nemo priklonil in ji sledil.

V

Noč je zagrnila Sea-Foam v svoj baržunasti plašč. Vsi zvoki so se utrnili, samo valovi so pljuskali ob obalo, kakor v neskončni otožni prošnji...

Škotska dojlja je bila že pred uro odpeljala malega Micka spat. Viviana ji je bila naročila, naj otroka namesto nje spravi v posteljo. Ni hotela vprico Harryja spremiti Micka v posteljico, kajti se zmerom se je bala, da se mu bo zdelo takšna materinska ljubezen pretirana.

Razen tega se je morala pripraviti za večerjo, ki jo je velela servirati v veliki, starinski jedilnici.

Pravkar je bila odšla v svoje prostore, da se preobleče. Izbrala je dolgo črno obleko, v kateri se je zdelo drobnejša, toda večja kakor sicer.

V tej črnini, ki je ni poživljala noben dragulj, razen ognjenordeče vrtnice na desni rami, je bila Viviana prava lady Blackenfieldova; dostojanstvena kakor kraljica, lepa kakor poletna noč, nežna kakor kip iz starinskega porcelana.

Harry je čutil, kako mu je ob pogledu šinila kri v glavo. Čutil je, da jo ljubi, da si je želi, da hrepeni po njej. Vendar je skušal ostati miran, da je ne bi preplašil ali odbil.

»Ta obleka se vam sijajno poda, lady Blackenfieldova,« je naposled tiho dejal. In gledajoč temnordečo vrtnico na rami je pristavil:

»Ta cvetlica je res sijajna in se dobro odraža od črnine. Ali naj bo pomenljiva?«

»Da, res bi lahko kaj pomenila,« je lahkočno odvrnila Viviana in nebržno ošinila cvetlico na rami.

Harry se je nasmehnil in skušal prebiti led, dejal:

»Rdeča cvetlica pomeni ljubezen! Mislim, da tako trdi govorica cvetlic.«

»Morda,« je prav tako lahkočno odvrnila Viviana, »vendar je možno, da se motite. Skratla pomeni tudi kri.«

Ni mogel skriti svojega občudovanja in je ugovarjajoč dejal:

»Oh, kaj govorite, lady Blackenfieldova?! Na vaši obleki, pa kri!«

Skušala se je opravičujoče nasmehnuti:

»Govorim o barvah. Rdeči madež v bližini srca je zmerom pomenil smrtno rano. Vidite, lord Blackenfield, da je boljše, če se ne ukvarjamo z govorico cvetlic!«

»Rano?« je povzel Harry prav tako lahkočno. Na tihem se je čudil, kako se je Viviana izobrazila v konverzaciji, kako zrela in duhovita je postala. »Če govorite o rani, potem je gotovo nekje roka, ki bi jo mogla zaceliti.«

»Res je,« je resno prikimala mlada žena, »poljubi mojega sina so delali čudeže in so me celo naučili smejeti.«

»Da,« je priznal Harry, »zavedal sem se, da drži najin sin najino usodo v svojih drobnih ročkah.«

Te besede so ganile mlado ženo. Razumela je, da je zdaj Harry priznal, da tudi sam ni bil srečen. On, mogočni lord, je izročil svojo usodo v ročice svojega sinka, da bi spet oživil izgubljeno srečo...

Harryju se je zdelo Viviana hkrati bližja, pa tudi neskončno daljna. Tako se je bila izpremenila, da ni vedel, kako bi se ji približal. Kolikokrat je sanjal o tem prvem srečanju s svojo ženo, zdaj se je pa počutil kakor petosolček na prvem sestanku.

Tedaj je vstopil livriran služabnik odprl vrata v jedilnico in oznanil:

»Lady Blackenfieldova, večerja je na mizi.«

Viviana je zatrepetala ob teh besedah. Doslej je nikoli ni nihče tako nagovarjal; na njeno izrecno željo so ji rekali samo »madame!«. Nedvomno je Harry tako zapovedal.

V jedilnici sta sedela s Harryjem vsak na skrajnem koncu dolge mize. Preden je lord Blackenfield sedel, je pomembno pogledal svojo ženo in vprašal:

»Ali ste vi, lady Blackenfieldova, zapovedali, naj tako servirajo?«

Viviana je odkimala.

»Ne, to je naredil Barthey. Mislim, da je tako navajen, kadar ste vi tukaj.«

»Ali se vam ne zdi, da sva nekoliko daleč narazen?« je vprašal Harry z drugega skrajnega konca mize. Njegov glas je odmeval po visoki, obokani dvorani, ki sta jo komaj razsvetljevala dva velika lestenci.

»Res, toda mislim, da je v Sea-Foamu takšna navada,« je prikimala Viviana.

»Da, morda je bila takšna navada v časih mojih častivrednih prednikov,« je nekoliko obžalujoče odgovoril Harry. »Če dovolite, bi pa danes zblížila krožnike in bi jaz prisedel bliže vam?«

»Kakor želite,« je vljudno odgovorila Viviana.

Pomagala mu je, da je prenesel cvetlice in porcelan, še preden se je služabnik vrnil v sobo.

Takoj je opazil, da si je gospoda uredila po svoje in na njegovem nagubanem obrazu se je pokazalo razočaranje, združeno z nejevoljo.

»Mislim, Barthey, da bo tako boljše,« je dejal Harry in hudomušno pogledal starega služabnika.

»Oh, gospod, pogrnil sem tako, kakor je v navadi v Sea-Foamu,« je odgovoril služabnik zapeto.

»Mislim, da imate prav, Barthey, toda mislim tudi, da smo zato prevzeli lepe stare navade, da jih lahko po svojem okusu prikojimo.«

»Če je vaša milost tako zadovoljna, je vse dobro,« je odgovoril stari služabnik in se spoštljivo priklonil.

Potem je odšel iz dvorane, in Harry in Viviana sta ostala sama. Zdelo se je, da je Harryja pomenek s služabnikom spravil v dobro voljo. Nagnil se je k Viviani in ji zašepetal:

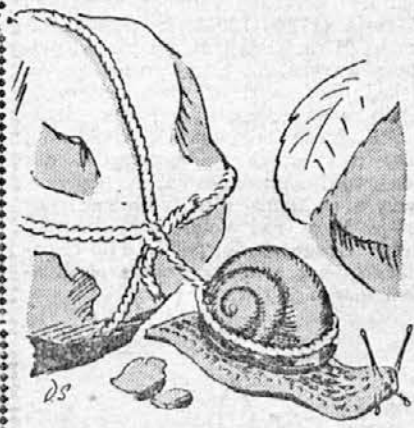
Dalje prihodnjič

Italijanščina za Slovence v besedi in sliki

LA LUMACA

Pochi s'immaginano la forza che hanno le lumache. In primo luogo, esse possono digiunare per un tempo lunghissimo. Uno scienziato ha tenuto delle lumache per tre anni e mezzo senza luce, senza cibo e quasi senza aria, in una scatola chiusa.

La loro forza muscolare non è meno notevole. Esse si attaccano

a oggetti solidi e li trascinano. Così fu vista una lumaca trascinare per dieci minuti una pietra, che pesava sessantasette volte la lumaca stessa (esempio veramente prodigioso di forza muscolare). Nell'inverno la lumaca si ritira dentro la sua casa. Durante questo tempo, non prende alcun cibo, ma ciò non l'impedisce di svegliarsi di buon umore e di buon appetito all'approssimarsi della primavera.

Razlaga besed

lumaca f. polž.
s'immaginano si morejo predstavljati (immaginarsi).
in primo luogo prvič.
digiunare postiti se.
ha tenuto je imel (tenere).
senza brez.
luce f. luč.
cibo m. hrana.
scatola f. škatla.
muscolare mišičen.
meno manj.
notevole pomemben.
attaccarsi prijeti se, oprijeti se, pripiti se.
oggetti m. predmet.
solido trden, trpežen, soliden.
trascinare vleči.
essa fu vista trpna oblika sestavljenega preteklega časa glagola vedeti: so jo videli.
pietra f. skala.
pesare tehtati.
prodigioso čudovit.
ritirarsi umakniti se, domov se vrniti.
durante med (redlog).
impedisce [on] ovira (impedire).
svegliarsi zbuditi se.
umore m. humor.
approssimarsi blížiti se.

LA CANZONE DEL FANNULLONE

Oh, che piacere mangiare e bere, andare a spasso e fare il chiasso.

Senza lavori, senza sudori, senza pensieri, senza doveri

passare il giorno guardando intorno, non faticando ma sbadigliando!

In conclusione, del fannullone qual'è la gloria?... Morir di noia.

Lina Schwarz

Razlaga besed

canzone f. pesem.
fannullone m. postopač.
mangiare e bere: v verzih se končati samoglasnik pred naslednjim samoglasnikom ne izgovarja, torej: mangiár e bere. Enako: andar (a spasso); iar (il chiasso); passár (il giorno); guardánd (intorno).
andare a spasso iti na sprehod.
chiasso m. hrup, ropot; fare il chiasso razgrajati.
lavoro m. delo.
sudore m. pot, znoj.
pensiero m. misel; skrb.
dovere m. dolžnost.
intorno okoli; passare il giorno guardando intorno prebiti dan z gledanjem okoli (t. j. ves dan pohajkovati).
faticare truditi se.
sbadigliare zehati.
conclusione f. sklep; in c. skratka.
gloria f. veselje.
morire umreti.
noia f. dolgčas.

MALATTIA E CURA

Fra bambini che giuocano a fare il medico e l'amalato. Dice il medico all'infermiere:

— Che cosa ha questa bambina?
— Ha bevuto una bottiglia d'inchostro.
— Davvero? risponde il medico.

— Il caso è molto grave; e voi che cosa avete fatto?
— Le ho prescritto sei fogli di carta asciugante.

Razlaga besed

malattia f. bolezen.
cura f. skrb; zdravljenje.
bambino m. otrok.
medico m. zdravnik.
ammalato obolet, bolan.
infermiere m. bolničar.
bevuto pil (beve).
inchostro m. črnilo.
davvero? res?
prescritto predpisal, zapisal (prescrivere).
foglio m. list.
carta asciugante pivnik.

Moderni humor

V Italiji že več let veliko zidajo. Stara mesta dobivajo novo lice in vsepovsod rastejo iz tal nova državna poslopja, domovi stranke, zgradbe podjetij itd. Kakor nalašč za arhitekta.

V Milano so posvetili mogočno zgradbo neke banke. Na pročelju je arhitekt razmestil tudi nekaj živalskih emblemov. Seveda moderno stiliziranih. Po slavnostih se je sam pomešal med občinstvo. Da bi na lastna ušesa slisal ljudsko sodbo o svojem delu.

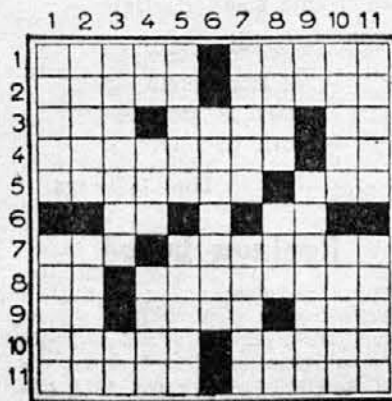
»To naj bodo živali?« se je poleg njega oglašil neki možakar, »poglejte no ono kuro na levi, ki naj bo menda sova. Ali ste že kdaj videli tako sovo?«

»Morda pa to sploh ni sova, ampak kakšna druga žival« de arhitekt.

»Kaj, to ni sova?« — se razvname možakar, »Rečem vam, da je to sova, kar bo tudi vsak človek na prvi pogled potrdil.«

KRIŽANKA

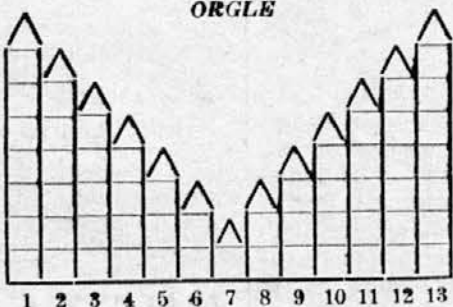

Vodoravno: 1. Kulture, izo-
brazbe; norveški romanopisec (1872.;
Veliki glad). 2. Ognjišče; poljedel-
sko orodje. 3. Žensko ime; grška črka;
inicijalki največjega hrvatskega ki-
parja (1883.). 4. Svetovno znani sa-
motar; pritrtilnica. 5. Reka v grškem

podzemlju; hrvatski in jugoslovanski
visoki dostojanstvenik. 6. Nota iz sol-
mizacije; čelo abecede; ploščinska
mera. 7. Tirolsko mesto; vzgojitelj.
8. Reče, pravi; bolgarski parlament.
9. Kratica za pripomnjo; posebno po-
zimi se varujmo tega zla; dolenski
Triglav. 10. Vpije; skatlje. 11. Pu-
stinjska zver; belgijsko mesto.

Navpično: 1. Glasbeno delo;
kvar (obrnjeno). 2. Babilonski bog,
ki so mu otroke žrtvovali; grška be-
seda za gobavost. 3. Vrsta trte-samo-
rodnice; začetnici velikega nemškega
filozofa (1724—1804). 4. Oziralni za-
imek; Mira, ki je izgubila glavo; pri-
morska reka. 5. Samó; upri je na
nekaj oko, zazrl. 6. Oznamenilo. 7.
Znamka zobne paste; evropska drža-
va. 8. Važno пристаниšče v Alžiru;
oče; dva enaka soglasnika, ki sta
kdaj tudi samoglasnika. 9. Udoma-
čena a ne domača pritrtilnica; tudi
to je Nero rad delal; 10. Znamka
mila; drago, milo, všeč. 11. Lepo-
slovno delo; arabska država ob Rde-
čem morju.

ORGLE

V srednji kvadrat nad št. 7. vsta-
vi samoglasnik, ki je hkrati tudi vez-
nik. Nato dodajaj na obe strani ved-
no po eno novo črko, da dobiš, v
istem ali spremenjenem vrstnem re-
du črk, nove besede naslednjega po-
mena: 1. pogrda, nečast. 2. osame-
lost, pustinja. 3. naduha. 4. dandanes

zelo pogrešamo to začinbo. 5. šahov-
ski izraz. 6. arabski konj. 8. roman-
ski spolnik. 9. poželenje, nasladnost.
10. imovina. 11. okusnost, užitek, za-
dovoljstvo. 12. Razmerje, če imata
dva isto stvar. 13. Pripadnik sred-
njeveške filozofije, ki je hotela ra-
zumno dokazati verske resnice.

ČRKOVNICA

I T I A S L I E
J S N T T A E S
L O E I S Z J E
E P V P O N L V

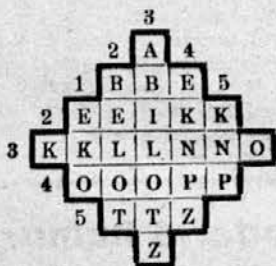
Razreši slovenski pregovor, ki je
skrit v teh črkah!

ENACBA

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) + (g-h) + (i-j) = x$$

- a = oblajst
b = okence
c = vojaška obleka
d = izlet, potovanje, obrat
e = vojak iz 18. st., ki je bil oboro-
žen z granatami.
f = podnožišče
g = vinograd ali davščina od vino-
grada
h = svetovno letovišče v Sredozem-
lju
i = del Istre
j = napav
x = naš lirčni pesnik.

MAGIČEN LIK

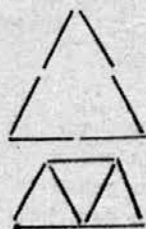
1. akustičen pojav. 2. krmar dveh
prometnih sredstev. 3. nas nauči ce-
niti zdravje. 4. sodoben slovenski pi-
satelj. 5. fiziološki občutek.

OBRATNICA

1 2 3 4 5 V koči so in hiši
4 2 3 1 5 ne hrani leva, miši
1 3 2 4 5 po poljski zemlji teče
1 3 4 2 5 Hrvatu janca speče

POMOČ V NESREČI

Voz, ki tehta 1400 kg, se je pre-
vrnil po bregu. S primerno vprego bi
ga radi povlekli spet na cesto. Niso
pa imeli tako dolgih vrvi ali verig.
Odločili so se, da bodo združili štiri
različno močne verige. Prva vzdriži
nateg 2600 kg, druga 1600 kg, tretja
1000 kg in četrta 2000 kg. Ali bo
uspelo delo s to sestavljeno varigo?

ROBINZON na samotnem otoku

št. 66. »Tukaj so!«

Kdo bi mogel popisati njuno raz-
očaranje, ko nista ne blizu ne daleč
videla nobene ladje. In razen tega
sta celo odkrila, da je orkan njun
čoln odtrgal od obale in ga odgnal
na morje. Robinson je bridko raz-

očaran strmel na morje, v mislih
pri domovini, ki se mu je zdaj
zdelo bolj daljnja ko kdaj koli.
Vendar se je kmalu pomiril in
se odločil, da bo še dalje iskal in
raziskoval otok. Kdo naj opiše nje-

gove občutke, ko sicer ni zagledal
pogrešanega čolna, pač pa na za-
padni strani otoka neko ladjo.
Da, zunaj je ležala velika ladja.
Ves srečen je stekel s hriba in
kričal Petku: »Tukaj so! Tukaj so!«

št. 67. Ladja na vidiku

Dve debeli uri sta tekla, dokler
nista naposled prišla na obalo, ob
kateri je plula ladja. Petek je de-
belo pogledal, ko je zagledal ve-
liko ladjo, Robinson ga je pa od
veselja objel. Naposled je vendar
prišel dan rešitve!

Zdaj je bilo treba opozoriti po-
sadko ladje na uboga samotarja.
Robinson in Petek sta nabrala kup
vej in napravila visoko grmado.
Kljub visokim zubljem ognja, ki
so se kmalu nato dvigali proti ne-
bu, se pa na krovu ladje ni prika-
zala živa duša.

Robinson in Petek sta vpila na
vse grlo, v svoje veliko začudenje
pa nista dobila nobenega odgovora.
Tedaj se je Petek odločil, da bo
plaval proti ladji. Vzel je s seboj
zeleno vejico v znak svojih mire-
ljubnih namenov in splaval narav-
nost proti ladji, medtem ko mu je
Robinson sledil z očmi.

št. 68. Nenavadna ladja

Petek je bil dober plavač in ni
trajalo dolgo, da je priplaval do
ladje. Previdno je nekajkrat pla-
val okrog nje, potem se je pa odlo-
čil, da bo splezal na njen krov po
vrvi, viseči ob boku ladje.

Močna vrv, ki je visela s krova
do vode, mu je bila pri plezanju v
veliko pomoč. Ko je pa naposled
pokukal na krov, se je na moč za-
čudil. Na krovu je zagledal eno sa-
mo živo bitje.

To živo bitje je bila črna žival,
kakršne Petek še svoj živ dan ni
videl. Sprva se je je močno pre-
strašil, kmalu si je pa opomogel od
prvega strahu in stopil korak proti
njej.

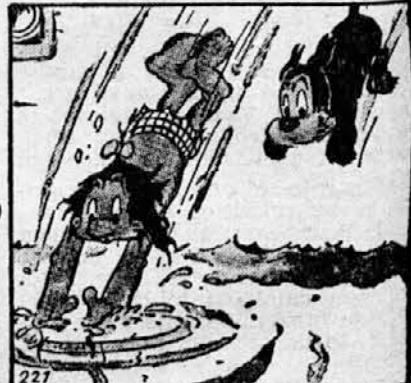
št. 69. Neoriščno srečanje

Ko je hotel Petek črno žival po-
božati, ga je od zadnje strani ne-
kdo močno sunil, da je padel v
vseh dolžini na tla.

V prvem trenutku je bil Petek
prepričan, da se je zameril ladij-
skemu duhu. Ko se je pobral in
pogleval, kdo ga je sunil, je bil o-
tem še bolj prepričan. Tako grdo,
s strašnimi rogovi oboroženo bitje
pač ni moglo biti drugega ko duh.
Kar sapa mu je zaprlo.

Petek se je iz silnega strahu
pred neznano pošastjo spet poglaj
čez krov v vodo. Ko je že nekaj
časa plaval, je pa zaslišal za seboj
pluskanje vode, pogledal je nazaj
in ugotovil, da mu strašni duh še
celo v vodi sledi. V smrtnem strahu
in z naporom vseh moči se je po-
gnal dalje in srečno dosegel obalo.

št. 70. Nov poskus, da bi prišla na ladjo

Robinson je napeto opazoval vse
Petkovo početje in se še bolj za-
čudil, ko je videl, da je s Petkom
vred priplaval na obalo majhen črn
psiček. Še dolgo je moral čakati,
da si je Petek opomogel od strahu
in mu povedal, kaj vse je doživel
na krovu skrivnostne ladje.

Naposled se je ubogi Petek le
pomiril. Robinsonovo zagotovilo, da
zli duh, ki ga je preganjal na ladji,
ni nihče drug ko kozel, in črno
bitje, ki zdaj veselo vohlja okrog
njiju, samo majhen psiček, mu je
spet vrnilo pogum.

Ubogi strahopetni Petek!

Dalje prihodnje

31. poglavje

Blackham je drhteč od strahu pričakoval razpravo. Francoske postave spričo hudih okoliščin niso obetale oprostilne sodbe. Svojo nedolžnost bi moral neovržno dokazati, sicer ga sodišče brez milosti obsodi. Na vse pretege je v svoji mračni celici preklinjal Maščevalca, tega pretkanega nepridiprava, ki se mu je bil dobrič samo zato, da ga je naposled podlo izdal.

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovane. Neko jutro ga je obiskal neki znameniti francoski odvetnik in mu sporočil, da sta skupaj z nekim tovarišem pooblaščenca prevzeti njegovo obrambo.

»Kdo vas je pooblastil?«
»Naročeno mi je, da vam tega ne povem. Prosim vas samo to, da mi poveste vse podrobnosti, ki so vam še v spominu.«

Blackham je odvetniku pripovedoval ves potek; odvetnik si je vse natanko zapisal. Prihodnje dni je prihajal pravni zastopnik vsak dan k njemu z novimi vprašanji. Dan pred razpravo mu je pa kar na lepem sporočil veselo novico, da se je prijavila sodišču neka zelo važna priča.

»Kdo je ta?«
»Neki Mr. Jukes.«

»Jukes! To je vendar tisti človek, ki sem vam o njem že pripovedoval. Može me sovražiti in bo prav gotovo zoper mene...«

»Motite se, dragi gospod. Zdaj sem skorajda prepričan, da ne boste obsojeni.«

»Tega ne razumem. Jukes je vendar Tigrov zaveznik — in eden izmed njih mora biti morilec.«

»To že vemo. Zdaj samo še potrpljenje!«

Razprava se je začela. Državni tožilec je prebral zgodovino in potek vsega zločina. Blackhamova krivda je bila na dlani. Kljub zagovornikovim bodrilnim besedam je Blackhamu po usodnih tožilec-vih besedah upanje popolnoma splahnelo.

Drugi dan mu je sluga prinesel pismo. Pisala ga je Anni, zagotavlja mu, da mu bo neki prijatelj pomagal. Zato naj upanja ne zavira.

Razprava se je dolgo vlekla — in čez nekaj dni, polnih negotovosti in strahu, je stopil Jukes kot priča pred sodnike. Ko je končal svoje izpovedbe, se je kajpak vsa zadeva zasukala v Blackhamov prid. Priča Jukes je trdil, da je prišel prostovoljno, samo da ustreže pravici; zato je prosil visoko sodišče, naj mu njegovih grehov ne šteje preveč v zlo.

Kmalu nato je sodnik razglasil Blackhamovo oprostilno razsodbo. Zagovornik je stopil vidno sam s seboj zadovoljen k Blackhamu in mu krepko stisnil desnico.

»Prosti ste! Da ni bilo Jukesa, bi vas menda vsa moja in mojega tovariša zgovornost ne bili rešili.«

»Ali se je fantu zmešalo, da je samega sebe pokopal?«

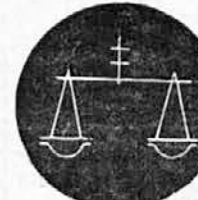
»Ne bi rekel.«

O prhljaju je vsakdo že čital, bilo kjerkoli, največje v časopisu. Mogoče je kateri izmed vas hotel vedeti še več in je vzel v roke kakšno medicinsko ali poljudno medicinsko knjigo. Toda kljub vsemu vem, ne bo odveč, če se nekoliko pogovorimo o njem. Včasih je ta bolezen vzrok marsikaterim skrbem in slabemu razpoloženju mladega človeka. Razumeti morate pač, da ni vseno, če svojo kodratno glavo zamenjate s plešasto.

Iz teh vrstic že vidite, da se omejnja zveza med prhljajem in izpadanjem las. Ta zveza res obstaja in iz njega izhaja pravilo: ni izpadanja las, odnošen pleše brez prhljaja. Prhljaj je torej samo pot do pleše. Seveda se ne smete ustrašiti, ker ni nikjer rečeno, da vam bodo izpadli lasje, če tudi trpite za prhljajem. Zato morate malo globlje predreti v stvar, da bi lahko sodili. Prhljaj se lahko vleče leta in leta, ne da bi povzročil občutno izpadanje las. Nasprotno so pa primeri, ko nastopi izpadanje las, že po prhljaju, ki ste ga imeli malo časa. Seveda, ki ste ga imeli malo časa, seveda, igra pa vlogo jakost in vrsta prhljaja.

Gotovo vam je poznano, da imamo dve vrsti prhljaja: suh in masten. Prhljaj je znak obolenja kože. Pravilno, da je glavni vzrok v zlezah lojnicah ob lasnem liskju, in sicer se te lojnice povečajo, izločajo več masti, ki je pa tudi po svoji kakovosti bolezensko izpremenjena, tako da povzroča luščenje kože. Zaradi tega luščenja in povečanja lojnih zlez se lasno lezisce, ki si ga morate predstavljati kot lijak, razširi. Nato oslabi se del, ki stvarja lase in kjer je las pripet. Tako so dani vsi pogoji, da las predčasno izpade. Lasje, ki nato zrastejo, so že slabše razviti, krajši, včasih tudi bledejši, spet predčasno izpadejo itd. Končni rezultat je, da namesto mnogega lasu nastane na tem mestu neobojen las, ki je podoben puhu.

Napravite poskus, pregledajte izčesane lase in dobili boste med njimi dve vrsti las. Eni so pristrženi (seveda mislim tu predvsem moške, ki si redno strižejo lase), drugi pa koničasti. Ločiti jih boste po njihovih koncih, ki so pri pristržinih lasih odsekani, dočim so pri koničastih ohranjene konice. Vzrok je v tem, da so koničasti lasje izpadli prej, preden so dosegli velikost pristržinih las. Čim daljši so lasje, tem več bo med njimi koničastih. Določite lahko naravnost raz-

KRIMINALNI ROMAN * NAPISAL GEORGE GOODCHILD. PREVEDEL Z. P.

Skrivnostno znamenje

»Zdaj bodo vendar njega zaprli.«

»Morda celo ne. Upam pa, da vam bo vaš prijatelj imel še kakšno podrobnost povedati.«

»Moj prijatelj?« je začuden vprašal Blackham.

»Da, tisti gospod, ki me je pooblastil, naj vas zastopam in ki je sam pripeljal glavno pričo.«

»Kdo je ta nesebični človek?«

»Kmalu boste videli. Še nocoj se morate odpeljati v Pariz, kjer ga boste našli v Tete de Boeuf v Binevovi ulici. Ali se spoznate tam?«

»Da.«

»Vprašali boste samo za gospoda X.«

»Kako pa naj pridem v Pariz, ko pa nimam denarja?«

»Nate tu tisoč frankov.«

Blackham se je z nočnim vlakom odpeljal v Pariz; tja je prišel prihodnji večer. »Tete de Boeuf! Dobro se je še spominjal te majhne krčme, kjer se je sestajal s Tigrom. Vrtar mu je povedal, da stanuje monsieur X. v sobi številka 77. S čudnimi občutki je krenil po stopnicah navzgor in potrkal.

»Noter!«

Vstopil je in uzrl moža sedečega s hrbtom proti vratom.

»Jaz... rekli so mi...« je jecjal.

Mož se je obrnil in Blackham je kriknil od groze. Na stolu je sedel Maščevalc.

»Vi... vi!«

»O, Blackham, kar sedite, kakor da bi bili doma.«

»Da, toda... rekli so mi, da bom tukaj našel... prijatelja.«

»No — in?«

»Vi že niste moj prijatelj, vi ste me izdali!«

»Vaša brezmejna lahkovernost in zabitost, Blackham, je skorajda občudovanja vredna. Premnogo dragocenega časa sem potrošil, preden se mi je posrečilo, da vas izmažem iz te godlje. Jukes ni bil nič kaj navdušen, da vas reši; s silo sem ga moral pripraviti do tega.«

Blackham ga je nezaupljivo pogledal.

»Naposled mi boste še rekli, da ste vi pooblastili odvetnika?«

»Kaj ste pa mislili?«

»Hm... kdo me je pa potlej Brentu naznanil?«

»Naš dični prijatelj Anton!«

»Ta pa res ni mogel vedeti, kje stanujem.«

»Ta ne, toda Rogers. Njemu je pa pomenilo nekaj sinjih bankovcev nebesa na zemlji.«

»Prasec!«

»Krepka beseda — in poda se mu!«

»Stojte! Saj sem vendar bral sporočilo — in bilo je natipkano na papirju, iz katerega je bil izre-

zan obroček na smotki sira Henryja Lusha. Tu nekaj ne drži.«

»Tudi obroček za smotko je napravil Tiger. Prehitel me je, zvito-repec zvito-repi! Zdi se, da mu je v krvi, da ponavlja zmerom svoje stare trike. In reči moram, da se mu zvečine posrečijo. Zdaj pa, zdaj je konec njegove umetnosti in slave.«

»Če njega ali pa Rogersa dobim v pest...« je divje robantil Blackham; »jetra si bosta nesla v culici domov!«

»Ne tega ne onega ne boste več srečali. Anglija vam je zaprta. Morali se boste sprijazniti z dejstvom, da bo treba drugim s trebuhom za kruhom.«

»In Anni... Saj moram vendar...«

je ves v skrbeh povzel Blackham.

»Anni bo prišla k vam; vsaj mislim, da bo.«

»Vraga, kam se pa naj obrnem? Betežen sem in star; novega življenja ne bom mogel začeti. Samo v breme bi bil dekletu. Uboga Anni, neznansko mnogo žalosti in skrbi sem ji prizadel.«

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perje. Parno čisti posteljno perje in pub

lovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Solze so mu silile v oči. Ljubezen do edinke je bila edina svetla točka v njegovem značaju.

»Tako rad bi jo imel pri sebi, pa ne bo šlo. Če človek zaide na spolzko pot, se ne vrne zlepa na belo cesto.« je polglasno modroval.

»O tem bo odločala Anni sama; ne vi! Pišite ji, da vam v bodoče ne bo več treba iskati nepoštenih poti za zaslužek. Recite ji, da vam je nekdo daroval rento štirih funtov na teden in da se boste potrudili s tem denarjem pošteno in zmerno živeti.«

»Zakaj bi ji tako grdo lagal?«

»Nič se ji ne boste zlagali; živa resnica je to.« je resno in s posebnim poudarkom dejal Maščevalc.

»Resnica, pravite? Saj vendar nimam prebitega penja!«

»Denar boste dobivali. Odšli boste v Kanado, v Toronto. Banka za dominjone ima za vas tekoči račun. Vsak teden boste lahko

dvigili štiri funte, v dolarjih seveda. Več pa ne!«

»Toda kdo...«

»Maščevalc plačuje vse svoje dolgovе — in sicer s poštenim denarjem, če je dovoljeno odvzeti oduške obresti imenovati pošten denar. Naj vam zaradi tega ne zraste niti en sam siv las.«

Blackham mu je do solz ganjen ponudil roko.

»Veste... veste...«

»Samo zaradi Anni! Tudi ona ima Maščevalca za pošast. Sicer pa: dovolj tega! Pišite ji in se zmenite, kje se bosta sestala.«

»Ali bedim ali sanjam?« je mrmral Blackham predse.

»Bedite, bedite!« mu je skočil Maščevalc v besedo. »Maščevalc bo izginil z zločinskega sveta in tudi Tiger bo šel z njim.«

»Ali ga nameravate prijeti?«

»Je tako rekoč že prijet. Samo še majhen sestanek je potreben — in do tistega dne ni več daleč. Tako! Zdaj pa pojdite.«

»Kako... kako se vam naj zahvalim?« je jecjal Blackham.

»Sedite mi v roko — in zbogom!«

Stisnil mu je desnico. Blackham je ves ganjen zlezal v dve gube in z drsajočimi koraki odšel po stopnicah.

Maščevalc je gledal skozi okno za njim, dokler ni izginil v vrvežu. Potlej je sedel v naslonjač in zamisljeno zrl predse. Zdajci je snel krinko — in prikazal se je plemeniti umetnikov obraz. Nataknil je krinko na ročno ogledalo in dolgo strmel vanjo.

»Čudno!« je mrmral, »da Anni prav ničesar ne slut!«

Toda stvar ni bila tako čudna. V vlogi Maščevalca je bil njegov glas morda nehoti drugačen, njegove kretnje spremenjene... Samo da si je nataknil krinko, pa je že izločil mirno bitje umetnika Harryja Reynolds; v trenutku se je spremenil v drugega človeka. Rad bi bil vedel, kaj bi dejala Anni, če bi izvedela resnico... Naposled je stresel z glavo in se odločil, da bo obvaroval skrivnost zase — in za vekomaj pokopal razvpitega Maščevalca.

Trkanje po vratih ga je zbudilo iz sanjarjenja. Poklical je obiskovalca noter; pred njim je stal majhen, črn gospod, ki mu je bil za tajnika. Bil je to edini človek na svetu, ki je poznal Maščevalceve skrivnosti.

»No, Henri?« ga je francoski ogovoril.

»Našel sem Sing-Linga.«

»Preimenitno! Ali je spet v Parizu?«

Naše zdravje

Kaj pravijo zdravniki o prhljaju?

Ni izpadanja las in pleše brez prhljaja

merje med obema vrstama las. Važno je, v kakšnem razmerju vam izpadata obe vrsti las. Če je to razmerje zelo visoko, recimo če na 10 pristržinih las izpade 10 ali še več koničastih, in da vam v splošnem lasje izpadajo preko normale, lahko iz tega zaključite, da je vaš prhljaj tako močan, da je postal nevaren vašim lasem. V tem primeru se boste pač morali pozanimati za pravilno nego lasišča, ki bo verjetno rodila uspeh.

Znanstveniki navajajo najrazličnejše vzroke prhljaju. Staro je pravilo: kjer je veliko teorij, tam ni nobena od njih zadostna razlaga za določen pojav; ali: kjer je veliko zdravil za neko bolezen, tam ni nobeno izmed njih dosti vredno. Prav tako je z vzroki nastanka prhljaja. Nekateri omenjajo mehanske dražljaje, drugi spet pravijo, da je mehanično draženje zdravilno za prhljaj. Nekateri znanstveniki pravijo, da je izpadanje las v zvezi z rastjo lobanjskih kosti, ker baje te kosti rastejo do smrti in se koža na glavi zmerom bolj napenja in tanjša, lasišče oslabi in lasje izpadajo. Mislim da ta teorija ne more imeti mnogo pristaev. Drugi spet dolže za prhljaj najrazličnejše vzroke, različne klice (bakterije), nošenje pokrival, vremenske prilike itd. itd.

Skratka lahko sami vidite, da vsi ti vzroki niso zadostni, da bi razložili pojav prhljaja in pleše. Saj ste lahko sami opazili, da nekateri stalno nosijo pokrivalo, pa imajo kljub temu bujne lase, drugi so spet stalno odkriti, pa so kljub temu izgubili lase. Gotovo je le to, da o pravih vzrokih prhljaja ne vemo skoraj ničesar. Edino, kar se zdi verjetno in utemeljeno je, da se pleša pojavlja predvsem pri moških in da ima nanjo dednost svoj vpliv. Recimo, da podedujemo kožo, ki je več ali manj naklonjena k pojavi prhljaja. Jasno je, da bodo pri človeku, ki je prišel na svet naklonjenost k prhljaju, najrazličnejši vzroki kakor pokrivalo, megla, mehanski dražljaji, klice itd.

itd., izzvali spremembe kože, ki so poznani pod pojmom prhljaja. Dočim bo koža drugega človeka, ki te naklonjenosti nima, te vplive prenesla brez posledic. Torej so vplivi, ki jih različni znanstveniki smatrajo za vzroke k prhljaju, po svoji naravi različni. Če se naklonjenost lasišča k prhljaju pojavi v obliki prhljajnega obolenja lasišča. Ker je torej vzrok prhljaju po vsej verjetnosti deden, je tudi zdravljenje trdovratno.

Kakor smo že rekli, ni izpadanja las in pleše brez prhljaja. Po težkih boleznih, zlasti nalezljivih, kakor na primer trebušni tifus, pegavi tifus, šen na glavi, pri sifilidu v drugem stadiju, pri različnih slabokrvnostih, izpadajo lasje. Tudi tu se razvija več ali manj močan prhljaj. Razlika med prhljajem, ki smo o njem prej govorili, je pa, da se tu lasje kmalu okrepijo in ponovno zrastejo do svojega prejšnjega stanja. Pleša je pa lahko tudi posledica določenih nalezljivih zajedalnih obolenj lasnega korena.

Kakšni so znaki prhljaja? Eden prvih znakov je prekomerno srbenje lasišča, skoraj istočasno se pa pojavijo luskinke. Če se popraskate po glavi, dobite za nohtom grmade več ali manj mastnih luskin. Pri česanju vam te luskinke prekrijejo ramena. To je tako imenovan **suh prhljaj**. Pri nadaljnjem razvoju bolezni pa postanejo lasje zmerom bolj mastni. Končen rezultat je pa takolimenovan **masten prhljaj**, ki se odraža tudi na koži obraza, predvsem čela in nosu. Včasih pa lahko na teh mestih opazujete kar cele kapljice loja.

Med obema vrstama prhljaja so prehodni, tako da je včasih težko ločiti enega od drugega in je težko povedati, kje se konča eden in kje se prične drugi. Tako stanje lahko traja leta in leta, ne da bi privedlo do občutnega izpadanja las in njihovega razredčenja. Včasih se pa to kaj kmalu pojavi.

Važno je vedeti, koliko las normalno izpade na dan. Računajo, da izpade 120 do 150 las na dan k normalnemu

obnavljanju las. Torej, če vam izpade več kot toliko las, potem je to znak, da je vaše lasišče bolno. Če vam pa izpadajo lasje v normalnem številu, potem poskrbite, da boste s pravilno nego lasišča ohranili to stanje. Ne priporočam vam, da se lotite preštevanja las in sploh prevelikega ukvarjanja z njimi, še prav posebno pa, če nimate za to pravega vzroka. Sicer boste postali neznosni za svojo okoliščino in glava vas bo začela srbeti od skrbi.

Kako zdravimo prhljaj? Sem spada predvsem redno umivanje las v razdobjih od 2 do 4 tednov. Prepogosto umivanje napravi lasne krhke in se radi cepijo. Umivajte si lase z 10% žveplenim milom, tudi katranovo milo je dobro. Po umivanju jih morate dobro izprati, za to pa uporabite boraks.

Edino sredstvo, ki pomaga pri zdravljenju prhljaja je žvepel. Samo zdravljenje z njim traja zelo dolgo. V rabi je predvsem žvepelov precipitat v obliki masti ali pudra. Kot puder uporabljamo 30 do 50% žveplov precipitat s talcummom. Pri mazanju ali posipanju z žveplom postopajte takole: z glavnikom delajte prečo za prečo in jo mažite ali pa posipajte s preparatom. Tako postopanje priporočamo dvakrat do trikrat na teden skozi tri mesece, potem pa lahko zdravljenje prekinite za mesec ali dva. Neprijetno je to, da je ta posel zelo zamuden in da lasje pri mazanju postanejo mastni, pri posipanju pa suhi in izgledajo prašni. Vendar se mi zdi, da je posipanje z žveplivim pudrom bolj ugodno in daje tudi dobre rezultate in varuje lasišče pred obolenjem od prhljaja.

Glede striženja las pa bodi povedano, da striženje vpliva v toliko, da lasišče postane dostopno zdravljenju in negovanju. Ne pričakujte, da vam bodo lasje po enkratnem striženju postali močnejši in se še celo pomnožili. Šele po večkratnem britju glave bi lahko pričakovali trših las, da bi pa

»Zdaj je še, toda z jutranjim brzim parnikom bo odpul iz Calaisa na Angleško. Njegov potni list nosi ime Julesa Massona.«

»Jutri?... Jutri je vendar petnajstega.«

Henri je samo prikimal. Maščevalc si je pa nekaj napisal v zapisknico.

»In kaj je s fotografijo?«

»Tudi sliko imam. Ni me bil opazil. Slikal sem ga, ko je v spremstvu nekega gospoda odhajal iz hotela. Nate sliko! Tale mož tu je Sin-Ling.«

»Hm... bradica in brki... Prav ugodno, če ga je naš dragi prijatelj morda že kdaj prej srečal.«

»Ne verjamem.«

»Se bolje. Ali zna angleški?«

»Ne; samo kitajski in francoski.«

»O potlej se pa moram brž še malo vaditi v francoščini; zakaj ta lepi jezik je materinščina našega dragega prijatelja Antona.«

»Bodite kar brez skrbi. Kitajec bo tudi zagrešil marsikatero napako.«

»Hvala za prijazen poklon!« se je zasmajal Reynolds.

»O, monsieur, res vas nisem hotel...« se je hitel Henri opravičevati.

»Že prav, Henri! Nič vam nisem zameril. Včasih človek kar tjavdan kaj blekne. Jutri jutraj se bom torej odpeljal na Angleško.«

»Prijetno potovanje, m'sieur! In pazite! Tiger je nevarna zver.«

Reynolds se je nasmehnil. Naglica je bila zdaj prva zapoved. Bilo je več kot gotovo, da bodo oblasti takoj po Jukesovi aretaciji izdale tirnico za Tigrom. Nekaj časa je slikar razmišljal, potlej je pa oddal na naslov nekega uradnika iz zunanjega ministrstva takole brzojavko:

»Sing-Ling potuje jutri jutraj s potnim listom Julesa Massona.«

Drugo jutro je opazoval Sing-Linga na »Gareu du Nord«, pozneje pa na brzem parniku. V Dovru so potne liste natanko pregledali. Reynolds se je tako smukal okoli, da je prišel za Sing-Lingom na vrsto.

Daljnji popotnik je pokazal svoje listine z občudovanja vredno ravno dušnostjo. Policijski preglednik ga je pri priči aretirati.

Past je bila nastavljena.

32. poglavje

Anni je sedela v svoji sobi in strmela v brzojavko. Bilo je zapisano, da je njen oče prost in ji bo s prvo pošto obširno pisal. Novica je prišla tako nepričakovano, da ji radost ni mogla v trenutku privreti na dan. Ko se je prvo začudenje nekoliko poleglo, je odšla naravnost v Reynoldsov atelje.

»Reynolds!« je nazarj, »jo je sprejel Tony.«

»Vem, vem; imam pa tako imenitno novico, da sem morala sem. Kdaj se vrne Mr. Reynolds?«

»O petih... tako je brzojavil.«

»Pridem popoldne spet.«

Dalje prihodnjič

povečali njihovo število je pa nemogoče.

Nadalje uporabljamo proti prhljaju 2% resorcin alkohol za temne lase, in 2% salicilni alkohol za svetle lase, ker po salicilu dobijo lasje rumenkastorjave barvo.

Nekateri priporočajo tudi dietetske mere, predvsem hrano, ki vsebuje veliko vitamina H, ki je v mleku in krompirju, drugi pa pravijo da preveč napenjujoča in pretrano mesna hrana neugodno vpliva na prhljaj.

Ugoden vpliv pripisujejo tudi ultravijoličnim žarkom, to je sončenjem in obsevanjem s kremenčevim lučjo.

Priporočajo tudi najrazličnejša sredstva za draženje lasišča, kakor preparate s siličine in papirnege olja, ki povzročajo rdečico kože, kar je znak poživljenega krvnega obtoka. Na isti način deluje tudi masna lasišča s krticami in podobno.

Kakor vidite je zdravljenje prhljaja precej raznovrstno. Najbolje bo, če se ravnamo po sledečih navodilih: vsake tri tedne si umite glavo z žveplivim milom, lahko tudi s katranovim. Dvakrat na teden napudrajte lasišče z žveplivim pudrom, enkrat na teden pa izperite lasišče z resorcinovim ali salicilnim alkoholom. Drugače se pa čim manj bavite z lasmi, ker bi v nasprotnem primeru lasišče in lase nehoti in po nepotrebnem preveč mučili in bi s svojo bojaznijo za lase postali neznosni za okoliščino. Od strahu pa, ki koraj pravijo ima velike oči, bi videli stanje slabše kakor je.

Ne zanemarjajte lasišča z nečimurno nego las, s prekomernim mazanjem s oljem, briljantini, kajti gotovo je, da stalno zavijanje lasišča v mastno odejo, ki preprečuje koži dostop zraka ne more biti koristno. Tudi naša dekleta večkrat greše proti svojemu lasišču, s prevečkratnim kodranjem in različnimi trajnimi in vodnimi ondulacijami.

A. K., Bistrica. 31 let ste stari in že več let trpite za zlato žilo. Od takrat pravite, da ste tudi spremenjeni. Nič ne poveste kakšne so te izpremembe. Verjetno je, če vaša zlata žila toliko časa traja, da je zaradi stalnih majhnih krv

= ŠPORTNI TEDNIK =

Ilirija-Primorje. — Zmaga ljubljanskih tenisačev v Trstu. — Kolesarji bodo vozili proga Gorica-Ljubljana-Gorica na praznik 15. avgusta

Po dobrih petih letih je bila spet na sporedu nekdanj toliko popularna nogometna tekma Ilirija-Primorje. Seveda pod vse drugačnimi pogoji. Znašli so se fantje, kaj fantje — možje, od vseh vetrov jih je zaneslo v Ljubljano. Nekaj mlajših, jih je bilo na licu mesta že ves čas. In so ugali, da je bilo nekdanj lepo, vse lepše kot sedaj, in da ne bi bilo napak, če bi se tisti nekdanji blaženi časi za par bežnih trenutkov pričarali v sedanjost.

Obujanje spominov? Kaj še! Spomine na lepe čase obujajo stari ljudje, športisti pa so sama mladost, s krepko vero v sebe in v svojo dobro stvar. Izredne prilike so porodile nevsakdanjo domisljico in preko dva tisoč ljudi je prišlo kljub poletni pripeki na igrišče dajat duška svoji nevolji spričo razvoja prilik in nepravil v našem športu zadnjih pet let vse do današnjega dne.

Okvir je bil tedaj kot v nekdanjih časih, samo vsebina slike je bila vse bolj trpka. Nastopila sta dva para moštev in je v predtekmi bila sreča bolj naklonjena črno-belim (2-0), do čim so glavno bitko odločili belozeleni v svojo korist (5-2).

Morda so se že pomenili kaj glede revanše? Tam sredi jeseni bi bilo kar prijetno, če bi nas spet izvabili na igrišče. Da vsaj s temi prireditvami zamašimo za silo vrzeli, ki jih je športna suša zadnjih dni vrezala v naše skromne in preskromne nedeljske športne sporede.

Nekak prvi oficijelni stik z italijanskim športom so navezali naši tenisači z nedeljskim goslovanjem v Trstu. Ljubljanska četa, ki so jo tvorili Smerdu, Banko, Luckmann, Perles in Sernečeva, je gladko zmagala 5-2. Evo rezultatov:

Moški singl: Smerdu-Ebner 6-4, 7-5; Polacco-Banko 6-2, 6-0; Luckmann-Scannich 7-5, 6-2; Perles-Rossi 7-5, 6-4.

Zenski singl: Kozman-Frisaco proti Serneč 6-3, 6-1.

Moški doubl: Smerdu-Luckmann proti Ebner-Polacco 6-2, 7-5.

Mešani doubl: Serneč-Smerdu proti Kozmann-Ebner 6-4, 6-3.

Naposled bodo le dirkali na progi Gorica-Ljubljana-Trst-Gorica. Proga meri 256 km in jo bodo dirkači vzeli v eni sapi z malim postankom v Ljubljani. Izvedbo ima soški (goriški) pododbor CONI-ja. Termin je določen na praznik 15. avgusta. Udeležba je dovoljena profesionalcem in neodvisnim in so razpisana primerna darila: profesionalci prejmejo od 2250 do 150 lir za prvih deset mest, neodvisni pa 525 do 35 lir za ista mesta. Eventualna posebna darila bodo objavljena na samem startu. Dolgo napovedovana kolesarska prireditel se bo torej te dni ostvarila.

Iz domačega nogometnega življenja bi bilo sporočiti, da se bosta odigrali še preostali pokalni tekmi med Ljubljano in Hermesom poslednji dve avgustovi nedelji, t. j. 24. in 31. t. m. Poslednji termin v avgustu je obenem določen za odigranje preostalih prvenstvenih tekem podmladka. Jesenski del prvenstvenega tekmovanja se bo pričel 6. septembra.

Italijanska nogometna zveza je verificirala vse rezultate finalnih tekem za prestop v B-divizijo in je tudi objavila, da so si ta prestop priborila naslednja moštva: Piumana, Pescara, Prato in Pro Patria. Na isti seji so bili verificirani tudi rezultati finalnega tekmovanja za juniorsko prvenstvo ter je bil proglašen pravokom za leto 1940/41. Pirelli, ki si je s tesno zmago doma in z neodločenim rezultatom v Rimu (proti Laziju) zagotovil ta nogometni prestolček. Prva mesta v italijanskem nogometu za sezono 1940/41 so si priborili: v prvenstvu Bologna, v pokalu Venezia, v podmladku Pirelli.

Se pred 10. avgustom se bo sestal k seji direktorji italijanske nogor etne zveze, da določijo začetek prvenstvene ga in pokalnega tekmovanja.

Beremo, da so na zadnji seji FIFA v Zürichu — ko so med drugim soglasno sprejeli v članstvo FIFA Hrvatski nogometni savez — sklenili čimprej sklicati ponovno odborovo sejo. Na tej seji bodo pred vsem razpravljali o vprašanju organizacije svetovnega nogometnega prvenstva. Organizacija tega prvenstva je bila svoj čas poverjena južnoameriškim nogometnim zvezam. Seveda bi se izvedba takega tekmovanja mogla uresničiti šele eno leto po koncu sedanje vojne vihr. Južni Amerikanci pa so neučakani in hočejo izvesti tekmovanje, ki bi bilo omejeno samo na južno-ameriške nacionalne zveze. Takemu tekmovanju oporava FIFA značaj oficijelnosti in mu je voljna priznati samo pomen južno-ameriškega svetovnega pokalnega tekmovanja. Vprašanje se bo, kakor rečeno, razčistilo na prihodnji seji FIFA.

STAROŠPANSKE ZGODBICE

Don Bernardo de Rojas, kardinal iz Toleda, je poklical k sebi krojača, da bi mu vzel mero za njegovo obleko iz vijoličastega sukna, ki so mu ga poslali iz Italije.

Ko je krojač mero vzel, je kardinalu povedal, da je blaga premalo, zato si ga ne upa začeti rezati, ker v vsem Toledu ni mogoče najti niti metra blaga iste kakovosti in barve.

Kardinal je krojača odslovil in je poklical drugega. Ta je takoj pristal na to, da bo obleko izgotovil po želji gospoda kardinala. In res je kmalu sešil obleko in jo prinesel kardinalu s sinom, ki je imel obleko iz istega blaga.

Vesel, a tudi začuden je kardinal vprašal:

»Kakor je mogoče, sin moj, da se je prvemu krojaču zdelo premalo blaga samo za mojo obleko, ti si pa z istim blagom celo svojega sina oblekel?»

Krojač je nato odgovoril:

»Ker je njegov sin večji od mojega.«

Neki biskajski duhovnik, ki je bil v službi nekega kardinala, je imel navado pod svojo obleko nositi bodalce. To je nekoč opazil kardinal in je zahteval pojasnila.

Biskajec se je opravičil:

»Velečasti gospod kardinal, z bodalcem ne nameravam nobeni krščanski duši ničesar zlega storiti, temveč se z njim braniti samo pred hudobnimi psi.«

Kardinal je odvrnil:

»Če si v nevarnosti, ni boljšega varstva kakor izreči evangelij sv. Janeza.«

Biskajec je nato odvrnil:

»Potlej je, sešor, bolje, da nosim bodalo s seboj. Lahko se vendar zgodi, da kateri izmed psov ne razume latinski.«

Ko je bil Conde de Alba de Lista perujski podkralj, je nekoč vprašal svetovaleca mesta Lime:

»Ze dolgo si belim glavo, s čim se velika bogastva tega mesta sleherni dan manjšajo?»

Svetovalec je odvrnil:

»Samo z izdatki, Ekselencia, samo z izdatki.«

Kovač neke andaluzijske vasi je umoril nekega moža. Zaprli so ga, postavili pred sodišče in obsodili na smrt.

To so izvedeli kmetje in so k sodniku poslali odposlanstvo mož. Sod-

nik jih je sprejel in jih vprašal, kaj želijo.

»Vaša milost,« so moledovali, »vrite nam našega kovača. Če ga boste obesili, ne bomo imeli nikogar, ki bi nam izdeloval motike in lopate ali nam podkoval konje.«

Toda sodnik se je branil, rekoč, da mora pustiti pravici svojo pot. Razen tega so vešala že pripravljena in krvnik na poti. Tedaj je neki kmet odgovoril:

»Vaša milost, kakor veste, imamo v vasi dva krojača, a za našo majhno vas je eden več kot dovolj. Če že mora biti nekdo obešen, vzemite rajši enega izmed krojačev in nam pustite kovača.«

Pri nekem napadu divjih Maurov v srednjem veku se je veliko število samostanskih bratov prijavilo, da se oborože in gredo v boj proti sovražniku.

Sestal se je vojni svet, da bi se posvetoval, ali naj privoli, da bi skupina duhovnikov odšla na bojišče.

Don Martin de Lanuza je povzel besedo in dejal:

»Zdi se mi najboljše, da tvegamo in brate pustimo oditi. Tako bomo — naj se zgodi kar koli — vendar zmagali. Zakaj, ali nas bodo rešili bratje Maurov, ali pa Mauri bratov.«

Skozi ulice nočnega Madrida je vel mrzel veter s Sierrre Guadarrame. Tla je pokrival visok sneg.

Don Diego de Cordoba je imel službo pri Njegovem Veličanstvu kralju Filipu II.

Trepetajoč od mraza je vladar, v čigar kraljestvu sonce ni zašlo, koračil po sobi sem in tja, tesno zavrt v dragocen soboljevinast plašč in je stokal:

»Ta mraz! Ta neznošni mraz! Le kako bom prebilo to noč?»

Don Diego je uslužno odgovoril:

»Veličanstvo, ležite v posteljo, kajti pozimi ni nič toplejšega in poleti nič hladnejšega kakor postelja.«

»Prav imate. Pridite in me sklecite!« je velel kralj.

Ko je legel, mu je ukazal, naj bere.

Don Diego je vzel svečnik in knjigo in je začel brati.

Počasi so minevali ure. Don Diegova roka je postajala težka kakor svinec. Takrat se mu je zazdelo, da je vladar, ki se je obrnil k steni in začel globoko in enakomerno dihati, zaspal. Tiho se je dvignil in hotel po prstih zapustiti

soho. Že je bil pri vratih, takrat se je pa od stene grozeče zaslišal vladarjev glas:

»Ne morem še zaspati!«

Don Diego je napravil globok poklon pred vladarjevim hrptom, potlej pa z zaspanim glasom dahnal:

»Jaz pa lahko, Veličanstvo!«

In je odšel.

Don Frances je ležal na smrtni postelji. Prejel je poslednje olje, okrog njega so pa stali in se od njega poslavljali sorodniki in prijatelji.

Tedaj je dejal Perico de Ayala:

»Brat, ko boš v nebesih, prositi Boga, naj se usmili moje duše!«

Umirajoč je zašepetal:

»Zaveži mi nit okrog mojega mallega prsta, da ne bom pozabil.« in je izdihnil.

Trgovca je razložil svoje blago na polico pred svojo prodajalno. Med drugim blagom so bile tudi svilene nogavice najfinejšega italijanskega izdelka.

Mimo je prišel častitljivi meščan, jih nekaj časa opazoval, in kljub temu, da se je ozrl okrog sebe, ni nikogar zagledal, ki bi pazil nanje.

Hitro je segel po nogavicah in jih skril pod plašč.

Trgovca, ki se je nedaleč grel na soncu, pa dogodka kajpak ni prezrl. Kljub temu si ni upal tako častivrednega meščana obdolžiti tatvine in ga pozvati, naj ukradene nogavice vrne.

Naposled se je pa le odjunačil in dejal:

»Sešor, po tej ceni vam žal nogavice ne morem prodati. Moral bi potem denar utrpeti iz svoje mošnje.«

Mož je kajpak takoj nogavice vrnil, rekoč:

»Če mi jih po tej ceni ne morete pustiti, jih vzemite nazaj. A zelo mi je žal, da ne morem niti centa poplačati zanje.«

Bogati zamorec je prestopil v krščanstvo. Nekaj dni po krstu ga je pri delu zadela velika nesreča. Neki gorečnejši ga je tolažil:

»Tako Bog preizkuša svoje najboljše prijatelje.«

Zamorec je pa odgovoril:

»Nič me ni strah, da Bog tako ravna s svojimi najboljšimi prijatelji. Čudim se pa, da je v tako kratkem času sklenil z menoj tako tesno prijateljstvo, kakor da bi se poznala že več let.«

Manih. Kljub temu pisateljeva dela niso imela uspeha ne pri občinstvu ne pred kritiki.

»Kako vendar,« mu je dejala neka častilka, »da vam kritika kljub vašemu številnemu ženskemu poznavstvu očita, da ne poznate ženske duše?«

»To je zato,« odvrne pisatelj, »ker ženske o najbolj zanimivih stvareh svojega življenja nikoli ne govorijo, temveč previdno molče.«

Mlad bogat snob se je peljal iz Turina — Turin je mesto elegancije, gosposčine in deloma tudi gosposkega dolgočasia — v London, kjer se je nastanil v hotelu Claridge. Naslednje jutro se je napravil za prvi sprehod po Londonu, a imel je še pomisleke, če je primerno oblečen. Pošlje torej svojega slugo na ulico, naj si ogleda gospode. Karlo se čez čas vrne in reče:

»Gospod, vi ste edini v Londonu, ki ste res po angleški modi oblečeni.«

diral življenje gozdnih mravelj na različnih krajih svoje domovine, da bi ugotovil gospodarski pomen njihovih roparskih pohodov na sovražnike gozda, odvezel je vsaki domov se vračajoči mravlji njeno breme in ga preiskal. Mravlje so kajpak pomorile vse žuželke, ki so jim prišle nasproti in ki so jih zmogle. In zoolog Eidmann je ugotovil, da je bila samo šestina vseh teh živali koristnih. Večina teh je tako uporna, da jih mravlje niso mogle premagati. Polovica žrtev so bili škodljivci, ostali so bili pa nevtralni. Vse mravlje so pa okoli svojega bivališča očistile škodljivcev.

Pravi pomen mravlje se pa pokaže šele takrat, kadar škodljivci gozda, kakor na primer smrekov prelec, borov prelec in drugi nastopijo v velikih množinah. Takrat so krošnje dreves polne teh žuželk, ki liste do živega požro. Gozd ni več podoben gozdu. Takrat je za mravlje čas izobilja. Po deblu jih kar mrgoli, v trumah romajo po vejah in nosijo gossonce žuželk z njih, ali jih pa požro na licu mesta. Pogosto pri tem dožive boj na življenje in smrt. Takrat jim pa že tudi tovariške priskočijo na pomoč, če so le v bližini. Kajti mravlja mravlje nikoli

ne izda in ne pusti na cedilu. V tem pogledu bi se ljudje od njih lahko marsičesa naučili.

Mravlje gossonce kratko in malo pokrijejo s svojimi telesci, gossonca pa obupno tepe okrog sebe in se vali. Mnoge izmed napadalcev morajo pri tem žrtvovati življenje. A mravlji to ne straši. Znova in znova planejo na napadalca.

Pri nekem napadu na gozdno žuželko je neki znanstvenik v mravljišču redkih mravelj vsak dan našel po štiri do pet tisoč gossonc tega sovražnika. V sicer čisto opustošenem gozdu so bili tu pa tam predeli popolnoma nepoškodovanih dreves. V sredi vsakega takšnega otoka so ljudje našli na veliko mravljišče. Njegovi prebivalci so ohranili približno po sto kvadratnih metrov gozda nepoškodovanega. Žuželke v teh otokih niso nič več legle svojih jajčec, kajti opazile so nevarnost, ki jim je pretilla.

Mravljinčja goščava, kakor imenujejo znanstveniki te zelene oaze, ki so jih mravlje obvarovale, so bile povprečno po dva hektara velike in so se pozneje izkazale za odlična izhodišča pogozdovanja uničenih gozdnih predelov. Azijski so že zgodaj znali ce-

niti pomen mravlje, preje kakor pri nas v Evropi. Že tisočletja Kitajci na svojih drevesih mango naseljujejo posebne mravlje, ki uničujejo neko žuželko, ki se naseli na sadežih tega drevesa.

Na Javi uporabljajo mravlje za preganjanje nekih žuželk, ki žive na ka-kavovih grmičih. Zadnji čas tudi ponekod v Evropi poskrbe za mravljišča tam, kjer jih še ni. Z velikimi vedri zajamejo velik del mravljišča s mravljami vred, dobro pokrijejo in stresejo na kraj, kjer so mravlje potrebne. Tam kmalu nastanejo nova mravljišča, saj je znano, da se mravlje hitro množijo.

Mravlje so tako koristne gozdne živali, da so ponekod z zakonom zaščitene. Tako je na primer v Nemčiji pod kaznijo prepovedano razdirati mravljišča, tako in še hujše kakor pri nas na primer trganje redkih rastlin.

HUMOR

Ljudje so zahtevni

»Kako so danes ljudje zahtevni,« so pritožuje natakari. »včeraj mi je dejal neki gost:

»Ali imate razen piva še kakšno drugo toplo pijačo?«

V šoli

»Brezimena oseba je tista, ki noče izdati svojega imena. Kdo se pa smeje tam doli?«

»Brezimena oseba,« se odreže navihani Mihec.

Tudi res

Ko odhaja gost iz kopalnice, potisne vratarju v roko pet lir.

»Tu imate, pa pijte na moje zdravje!«

»Lani ste mi dali pa dva kovača.« pravi vratar.

»Res je,« odvrne gost, »toda letos se mi je zdravje že zelo izboljšalo.«

Domače živali

»Vsekako je dosti ceneje gojiti zlate ribice kakor pa imeti psa,« meni gospa Čebulčkova gospe Frtaučkovi.

»To je že res,« odgovori gospa Frtaučkova. »toda povejte mi, kako boste naučili zlate ribice, da bodo napadle vlomilca?«

Vse se da narediti

»Da, da, s trdno voljo se da vse narediti,« uči oče nadobudnega sina.

»To pa že ni res očka, pa daj s trdno voljo zobno kremo spraviti nazaj v tubo, potem ko si je že preveč stisnil na ščetko.«

Stranka ima zmerom prav

»Kaj vam je šinilo v glavo. Tone, da ste se prepirali s stranko, ki je bila pravkar odšla. Ali ne veste, da ima stranka zmerom prav?«

»Oh, tako, dejala je namreč, da je lastnik naše trdnice bedak.«

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6

pri franciškanskem mostu

Vsekovrstna očala, daljnogledi, topometri, barometri, igrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika! Ceniki brezplačno

Premog-Koks-Drva

RESMAN LOJZE - Ljubljana

Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21

Telefon 44-90

MALI OGLASI

OVETLIČNI MED in la medic dobite najceneje v Medarni, Ljubljana, Židovska ul. 6.

„REALITETA“

zavod za kupoprodajo nepremičnin je samo v Ljubljani

Prešernova ul. 54/l. Tel. 44-20